

Dere edilmeyen evrak
iade edilmez.

Türkiye

Mekale ve i'ânlar Ankarada
HİLÂLIAHMER MECMUASI
müdürlüğüne gönderilmelidir.

HilâliahmerMecmuası

ANKARA

Telefon nûmerosu 3922

Merkezi Umumi tarafından iki ayda bir neşr olunur.

Sivil Ahalinin Kimya Harbına Karşı Himayesi

Silâhları Bırakma ve Azaltma Konfransı

Kimyevî, bakteriyolojik ve yangın çıkaran silâhlar

Beynelmîl Salibi Ahmer Komitesi Mecmuasından
Tercüme Eden: Hilâliahmer Merkezi
Umumisi Muhasebesinde
İ. Ethem

Silâhları bırakma konfransının bürosu, Teşrinisani ayı içinde Müsyü M. Burquin (1) ve Müsyü Madriaga (2) nin raporlarıyla beraber Müsyü Pilotti (3) nin aşağıdaki maddeleri hedef tutan raporunun tetkikine devam etti:

- 1 — Kimya, mikrop ve yangın harplerinin umumiyetle men'i;
- 2 — Bu nevi harp hazırlıklarının yasak edilmesi;
- 3 — Bu yasağın kontrolü;
- 4 — Men edilen bu silâhların istimali halinde tertip edilecek cezalar.

Bu raporun birinci maddesi, büroda müşkülât çıkarmadı. Zira; ortaya koyduğu mes'eale, 1925 senesindenberi bir çok devletler tarafından tasdik edilen bir protokolda (4) tesbit edilmiş olan Beynelmîl hukukun bir perensipile filen hal edilmişti.

Kimya, mikrop ve yangın harpleri hazırlıklarının memnuiyetine müteallik olan ikinci madde çok karışıktır.

- (1) Beyn lmişel Salibiahmer mecmuasının Teşrinisani 1932 tarihli nushasının 969 - 970 inci sahifelerine müracaat ediniz.
- (2) Aynı tarihli mecmuanın 974 - 975 inci sahifelerine müracaat ediniz.
- (3) " " " 970 - 974 inci " " "
- (4) aynı mecmuanın Temmuz 1931 tarihli nushasının 511 - 513 inci sahifelerine müracaat ediniz.

Filhakıka sulh zamanında bu nevi harbe mahsus madde ve makine-leri nasıl ayırt etmeli ? onları nasıl kontrol etmeli ?}

Bundan başka, can sıkıcı bir mes'le meydana çıkıyor : bir düşman tarafından gazlar istimali ihtimaline karşı kendilerini müdafaaya hazırlan-maktan devletleri men etmek icap edüp etmediğini kestirmek.

Bir devlet, bütün basiret kaidelerine istihfaf nazarıle bakmalı mıdır ? ve kimya harbi hazırlıklarının memnuiyetinde mevcut olan bu yanlış görüşü nasıl ortadan kaldırmalı ?

Bu mes'elelerin gösterdiği büyük müşkülât karşısında kimya ve mikrop harbi hey'eti fenniyesinin - bilhassa müdafaa vasıtalarının memnu' olmaması prensipini kendisine bir istikamet noktası vererek - bu husus-taki fikirlerini almak son derece lüzumlu görülmüştür.

Komitenin cevabı, Askerî mütehassısların, kimya ve hayatiyat müte-hassıslarının iştirakile yapılan uzun ve dakik müzakerelerden sonra verilmişti.

Şüphesiz, bu cevap, yevmi gazetelerde bazı tefsirlere sebebiyet vermiş olan bilhassa beynelmilel mahiyeti haiz ve kuvvetli bir alaka uyandıran bir vesika teşkil etmektedir.

Bu vesikanın münderecatının ve birinci kitabının tam bir fihristini ve raporun, burada nazarı mülâhazaya aldığımız hususî sahada ehem-miyeti derecesi saniyede kalmıyacak olan umumî hükümlerini neşredi-yoruz.

Münderecat [1]

Birinci Kitap

Kimya, mikrop ve yangın çıkarma silahlarının memnuiyeti ve bu memnuiyetin kontrolu

Birinci Kısım

Kimya harbi hazırlığının memnuiyeti.

Memnuiyet neye istinat etmelidir ? tedafüi vasıtalar, taarruzî vasi-talar, inzibatî vasıtalar

Fasıl 1 — Müdafaa vasıtaları, ferdi korunma, müşterek korun-ma, vesaitin tecrübesi, kazalarda müdavat usulü, sivil ahalinin himayesi

Fasıl 2 — Taarruz vasıtaları

Fasıl 3 — İnzibatî vasıtalar, göz yaşı akıtan maddeler

Fasıl 4 — Hülâsa ve Hükümler.

Sahife

4

9

16

18

[1] Sahife numaraları vesikanın sahifelerine aittir.

İkinci Kısım

Sahife

20

Kimya Harbi memnuiyetinin kontrolü.

Kimya harbi hazırlığı memnuiyetinin kontrolü.

Yapılan malların istitle vasıtasile kontrolü.

" " nizam altına alınma suretile kontrolü.

" " mahiyetlerini tayin

Fasıl 1 — Yapılan malların istitle vasıtasile kontrolü.

Kısım 1 — İstatistikler vasıtasile istitle

20

Kısım 2 — İmalâthanelerin teftişi suretile kontrol

20

Fasıl 2 — Yapılacak malların bir nizam altına alınma suretile kontrolü.

22

Fasıl 3 — Yapılacak malların tavsifi suretile kontrolü.

25

Fasıl 4 — Kontrola müteallik telkinat

27

*Üçüncü kısım**Yangın çıkarma harbi hazırlığının memnuiyeti.*

29

Yangın çıkaran silâhlar, bu silâhların ihzarının memnuiyeti.

*Dördüncü kısım**Mikrop harbi hazırlığının memnuiyeti.*

32

İkinci kitap

Kimya, mikrop ve yangın çıkarma silâhlarının istimâl edildiğini tahakkuk ettirme.

33

Birinci kısım

Kimya ve yangın çıkarma silâhlarının istimâl edildiğini tahakkuk ettirme.

33

Fasıl 1 — Umumî mutalaat.

33

Fasıl 2 — Tahakkuk ettirme uzuvları :

A) Acil zaruretleri tahkika memur komisyon

34

B) Silâhları bırakma daimî komisyonu.

38

Fasıl 3 — Tahkikat usulleri :

39

A) Müşteki kühûmetin vazifesi.

39

B) Acil zaruretleri tahkika memur komisyonun vazifesi.

40

C) Silâhları bırakma daimî komisyonunun vazifesi.

41

D) İttiham olunan hükûmetin vazifesi.

41

E) Nakliyat, muhaberat ve mesaiye dair teshilât

42

F) Memnu silâhların istimâl edildiğini ihbar.

43

G) Bir nizamnamenin faidesi

43

İkinci kısım

Sahife

Mikrop silâhı istimalinin tahkiki.

44

Fasıl 1 — Umumî mutalaat.

Fasıl 2 — Tahkik usul ve uzuvları.

Üçüncü kitap

Kimya, yangın çıkarma ve mikrop silâhlarının istimalinde tat-
bik edilecek cezalar.

44

Fasıl 1 — Umumî mutalaat

44

Ceza mefhumuna dahil muhtelif tedbirlerin umumî çerçivesi
Hususi tedbirlerin lüzumu.Fasıl 2 — Mağdur hükûmeti himaye maksadile yapılacak mua-
venet tedbirleri.

46

Fasıl 3 — Mücrim hükûmetin memnu silâhları istimâl arzu ve
imkânlarını izaleye matuf tedabir.

48

Fasıl 4 — Mukabele bilmisillerin teknik mahiyeti.

Mükerrer 48

Fasıl 5 — Muhalif bir hareketin vukuunun tahakkukunu mü-
teakip, amelî cezaların mevkii tatbika vazında. acele edilmesini
güden telkinat.

50

Fasıl 6 — Cezalara müteallik hükümler

51

Huhusi komitenin raporundaki umumî hükümler.

53

Lâhika.

60

BİRİNCİ KISIM

Kimya harbi hazırlıklarının memnuiyeti [1]

BİRİNCİ FASIL

Müdafaa Vasıtaları

*1 — Kimya harbi silâhlarının tesirini bertaraf etmek için ferdî
korunma aletlerine müracaat etmek lâzımmıdır (maskeler, muhafaza
edici elbiseler ve ilh.) ?**Bu aletlerin veya bunlardan bazılarının ihzarı işi, beynelmîlel bir
teşekküle amelî bir tarzda tevdi edilebilirmi veya sadece beynelmîlel
bir teşekkülün kontrolü altına konabilirmi? Eğer bu mümkünse,
hangi şartlar altında ?*

[1] Hususi komite kimya, mikrop ve yangın silâhlarına temas eden mes'elelere ayrı
ayrı cevap vermek mecburiyetinde olduğu kanaatindedir. Bu üç nevi silâh, teknik bir su-
rette kabili kıyas olmadıkları gibi yekdiğerinden farklı hükümlere mevzu teşkil edecekleri
de görülmektedir.

a) Teknik noktai nazarından kimya harbi silâhların n tesirini bertaraf etmek için ferdi korunma aletlerine müracaat zaruridir. (Meselâ teneffüs aletleri, maskeler, muhafaza edici elbiseler, eldivenler, merhemler ilh.)

Kimya harbi silâhlarının istimali tehlikesine maruz kalmış olanlarda ferdi korunma aletlerinin mevcudiyeti, memnuiyet hilafında hareket eden mütecavize temin ettiği askeri menfaatleri mühim bir surette tenkıs edecek mahiyettedir. Zira: bu aletlerin mevcudiyeti hucumun tesirini tenkıs eder.

Bundan başka, müsellâh bir kuvvetin korunma aletleriyle techizi, bazı hallerde kendisine büyük bir menfaat temin edebilir; bir kimya taarruzu yapacak olursa zehirli bulutlar ve dalgalar sevkı veya toprağın telvisi gibi hucum şekillerile doğrudan doğruya zehirli gazlarla temasa gelince kendisine maskeler lâzımdır. Fakat bu daima böyle olmaz.

Tayyare kumbara ve bombaları vasıtasıyla taarruz edildiği zaman korunma aletlerine lüzum yoktur. Böylece, korunma aletleriyle mücehhez kuvvetlerin techizatının ilgası kimya harbine karşı mühim bir mâni teşkil etmez.

Bundan başka, sulh zamanında bir çok fabrikalarda zehirli gazlara karşı korunma aletlerinin istimali suretile istifade edilmekte olduğunu unutmamak lâzımdır. Bazı memleketlerde bu aletlerin imali büyük bir inkişafa mazhar olmuştur. İmdi, eğer silâhlı kuvvetler korunma aletlerinden istifade tarikını düşünürlerse, muntazam bir korunma techizatına malik olmadıkları zamanda bile, daima bu aletleri bulabileceklerdir. Zira: Meşru istimaller için bu aletler külli miktarda imal edilmektedirler.

b) Ferdî korunma aletlerinin hazırlama veya yapılma işinin beynelmîl bir teşekküle tevdi, gayri mümkün değilse bile, müşküldür. bu, belki şayanı arzu da değildir. Her memleketin korunma aletlerini kendisine uygun olarak bilzat yapmasında menfaat vardır. Bu aletlerin gerek hazırlama, gerek yapma ve gerek teknik tecrübeleri bile, korunma aletleri üzerindeki tecrübeleri kendi hesaplarına yapmada muhtelif memleketleri yekdiğerinden tefrik etmiyecek olan beynelmîl bir teşekküle tevdi edilebilir. Daima, bu aletleri bu memleketlerin ahvali hususiyesine uydurmak lâzım olacaktır. Böylece, hazırlama ve yapma işinin bir merkezde toplanması, yapılcak tecrübelerin vüs'at ve ehemmiyetini azaltmıyacaktır.

2 — *Kimya harbine karşı müdafaada müşterek korunma çarelerinin evelden hazırlanması lâzımdır (Yer altı mahzenleri ve ilh) ? Bu hazırlama işi amelî bir tarzda beynelmîl bir mukavelename ile tanzim edilebilir mi ? Beynelmîl bir teşekkülün teknik kontrolu altına konabilir mi ?*

Yalnız yer altı melcelerin vücade getirilmesinden ibaret olmıyan ve fakat bir çok tedbirlerin heyeti mecmuasını (tarassut postaları, tehlike işaretleri, tahlis ve bulaşık havayı temizleme müfrezelerinin seferber edilmesi, bu müfrezelerin korunma vasıtalarının hazırlanması, bulaşık havayı temizliyecek maddelerin depo edilmesi) ihtiva eden müşterek korunma vasıtalarının, kimya harbine karşı müdafaa için hazırlanması elzemdir. Alınması mecburî müdafaa tedbirlerini icap ettiren hallerin tenevvüüne nazaran bu işin beynelmilel bir kaide altına alınmasına mevzu teşkil etmesi gayri mümkündür.

Bütün müşterek korunma tedbirleri açıktan açığa müdafaa mahiyetini haizdirler ve beynelmilel bir kontrol altına konmaları mecburiyetine lüzum yoktur.

3 — *Korunma vasıtalarının tecrübesi zehirli gazların istimalini icap ettirir mi? Eğer tecrübe için zehirli gazların istimali lâzımsa bu halin bazı sui istimallere sebebiyet vermemesi için ne gibi tedbirler alınmalıdır?*

Müdafaa vasıtalarının tecrübesi için istihsal edilecek zehirli gaz miktarlarının ihbarının mecburî olması icap eder mi? Bu miktarları tahdit lâzım mıdır? Yapılan tecrübelerin neticelerinin neşrine lüzum var mıdır?

a) Ferdî korunma aletlerinin tecrübesi için zehirli gaz istimali zaruridir; keza müşterek korunma melceleri ve tertibatının tecrübesi için de buna lüzum vardır; ve nihayet meselâ; elbise veya malzemeyi ve bilhassa toprağı dezenfekte usullerini tecrübe için de buna ihtiyaç vardır.

Bundan başka umumî bir tarzda olarak korunma vasıtalarının tecrübelerinde basit bir takım laboratuvar tecrübeleriyle iktifa edilemez. Korunulması istenilen tehlikeler ve pratik şartlar içinde istimal edilmiş olan korunma vasıtalarının müessiriyeti hakkında doğru bir fikir edinebilmek için bu tecrübelerin arazi üzerinde icrası lâzımdır.

Ferdî korunmaya müteallik bir modelin müessiriyetinin tecrübesi mevzuubahis olduğu zaman bu hususta istimal edilecek zehirli gazlar miktarı çok cüz'idir. Arazi üzerinde tecrübeler yapıldığı zamanda külli miktarda zehirli gaz istimali lâzımdır. Fakat, bütün hallerde bu tecrübeler için istimal edilen zehirli gazların miktarı, askerî bir hareketi idare etmek için sarfedilen veya kimya sanayii ameliyatları esnasında normal bir surette kullanılan gazlar miktarına nisbetle cüzidir.

b) Tecrübelerin icrası için lâzım olan maddelerin miktarını evvelce tayin müşkül dahi olsa silâhlı kuvvetlere korunma tecrübelerinin takibi için tahsis edilebilecek olan zehirli gazların miktarında bir hudut tayini mümkündür. Fakat şunu kaydetmek lâzımdır ki; bunu ypmakla bir memlekette bu nevi tecrübelerin tahdidi arzu olunursa matlup gayeye vasil olamamak teklikesine maruz kalmış olur. O halde bu mem-

leketlerde ancak devletlere ait teşekküller tarafından yapılan korunma tecrübeleri nazarı dikkate alınacak demektir. hususi sanayi erbabı tarafından kendi ihtiyarlarıyla yapılacak ve ekseriya en mühimlerini teşkil edebilecek olan tecrübelerden istifade edilemeyecektir. Bundan maada, korunma tecrübelerinin icrasını hususi teşekküllere tavdi etmekten devletleri kimse men edemeyecektir. Maamafî devlet bilhassa kimya harbine müteallik istihsalât üzerinde bir mürakaba tesis ederse, bu hareketin, hususî sanayi erbabı tarafından işbn maddeler üzerinde yapılacak tecrübeleri tahdit mahiyetinde olacağını ergeç anlayacağız.

c) Korunma aletleri üzerinde tecrübeler yaptıran devletlerden bu tecrübelerin neticelerini neşretmek hususunun talebi varidi hatır olabilir gibi görünüyor. Bu sebebe binaen bu neticelerin neşri, zehirli gazlara karşı korunma hakkındaki mesaiye dair ancak pek cüzi bir fikir verebilecektir. Bu taharriler hususi sanayide vâsi mikyaslarda yapılmakta ve tecrübeleri gizli tutulmaktadır.

4 — *Kimya harbi musaplarına hasredilecek ihtimamlara müteallik olan hazırlıklar sui istimallere meydan verebilir mi ?*

Kimya harbi musaplarına yapılacak ihtimamlar için şumullü bir takım teşkilâta lüzum vardır : Teşkilât, talim ve tarbiye, doktorlar, erkek ve kadın hasta bakıcılar ve teskerecilerden mürekkep bir heyetin sevk ve idaresi ; imdat postaları teşkili, nakliye vasıtaları ; zehirli gazlar musaplarını tedaviye mahsus hastaneler. Bir takım sui istimallere meydan vermeyecek olan bütün bu teşkilât memnu olamayacaktır.

Diğer taraftan, zehirli gazlardan mütevellit kazaların tedavisi usulünün tecrübevi tetkiki bir takım laboratuvar taharriyatına lüzum gösterebilir. Bu taharriyat, sınaî teşebbüslerde yapılan ameliyatı kimyeviyeenin ceryanı esnasında vuku bulan tesemmümlerin tedavisinde takip edilen usullerin aynıdır. Bu taharrilerin devamında büyük menfaat vardır. Harp vasıtası olarak kabili istimal olan ve bu laboratuvar taharrilerinin sarfına lüzum gösterdiği mahsulâtı kimyeviye miktarları ehemmiyetsizdir. Bunların vukularına sebebiyet verebileceği sui istimaller ise zehirli gazlara karşı korunmak için yapılan taharrilerin sebebiyet vereceği sui istimallerden daha ehemmiyetsizdir. Ancak korunma aletleri ve kimya harbi musaplarına hasredilecek ihtimamlara müteallik taharriyat memnu olmamalıdır.

Hususi komitanın sivil ahalinin himayesine müteallik telkinatı.

A) Teknik bir surette, korunma aletlerinden bazılarını - meselâ ; ferdi korunma aletlerini veya hiç olmazsa bu aletlerin modelini - beynelmilel bir teşekkül tarafından yapılan teknik bir tecrübeye (Technical Testing) tabi tutmak mümkündür. Bu tecrübe, sivil ahalinin himayesini temin edecek olan numune aleti vücade getirmeğe yarayabilecektir.

Bu hususta, nazarı dikkatten kaybetmemek lâzımdır ki sivil ahali için temini lâzımgelen ferdi himaye işi kısmen bunların toplu himayesini bir teşkilâta raptetmek için alınan tedbirlerle beraber yürür. Bu teşkilât tabiatile ahvale, mahli ve millî şeraite göre değişir.

B) Hususî komite, kimya silâhlarına karşı himayeye müteallik bir " Beynelmilel istihbarat ve tevsik servisi „ nin teşkilini faideli görmektedir. Lüzum görüldüğü zamanda tetkikat yapmak ve sivil ahalinin himayesini temine matuf mesaiye arka vermeğe davet edilecek olan bu servis bütün devletlere ve bilhassa kâfi derecede teknik teşkilâtı bulunmayan devletlere ahalinin müdafaasını ihzar tarzları hakkında malûmat sahibi olmalarını temin edecektir. Bu tarzda hareket, muhtemel bir mütecavizin şanslarını ve kimya silâhlarını istimal teşebbüslerini azaltacaktır.

Teşkilî mülâhaza edilen bu servis, devletlerin kendisine verecekleri pek vasi malûmat ve bilhassa korunma atetleri üzerinde yaptıkları tecrübelerden elde edilerek bildirilecek neticeler nispetinde beşeriyete hizmet edecektir.

Bu servis " silâhları bırakma daimî komisyonu „ na raptedilebilir.

İKİNCİ FASIL

Taarruz vasıtaları

2 — *Mermiler, atış aletleri, muzır maddeler.*

Bilhassa kimya harbine mahsus makina ve maddelerin yapılma, memlekete getirilme ve muhafazasının amelî bir tarzda men'i kabil-midir ?

a) *Bu nevi makine ve maddeler mevcut mudur ?*

b) *Bunlar hangileridir ?*

Mermilerin, atış aletlerinin ve zehirli maddelerin ahvalini birbiri ardı sıra gözden geçirelim :

1 — *Mermiler* : Her şeyden evvel şunu kaydedelim ki ; son harpte zehirli gazlarla dolu mermilerin en mühim kısmı, seyredici nevideki mermilerden ibaret idi.

Fakat zehirli gazları doldurmağa mahsus birkaç tip mermilerin (el humparaları, obüsler, bombalar ve havan topu mermileri) tasavvur ve tehayyül edildiği doğrudur. Bu mermiler, umumiyetle alelâde mermiden çok az farklıdır. Bunlar zehirli gazlarla dolduruldukları gibi infilak edici maddelerle de doldurulabilir. İşte bunları tamamilen tavsif için müşkülât çıkaran çihet budur. Ve bilhassa bu mermiler tamamilen havayı tasfiye edici ve istimali meşru maddeler dahi doldurmağa mahsusturlar.

2 — *Atış aletleri* : Bilhassa kimya harbine mahsus olan atış aletleri mevcut olduğunu bilmiyoruz. Alelâde toplar da zehirli gaz bombalarını atarlar. Alelâde tayyareler de toksiklerle dolu kapları nakledebilirler.

Bu hususta istimal edilen havan topları, havayı tasfiye edici bombalar atmakta da istimal edilebilirler. Zehirli bulutlar teşkiline tahsis edilen aletler, gerek ticarete istimal edilen şişeler, gerek suni ve gerekse

nebatat hastalıklarına karşı mücadele mevzuubahis olduğuz amanda kullanılan şafi bulutlar teşkili için umumiyetle istimal edilen aletlerin aynıdır.

Toprağı zehirli gazlarla bulaştırmada istimal edilen makineler, sulh zamanında büsbütün başka mahiyetteki tüsümlerde kullanılabilen makinaların aynıdır.

3 — *Zehirli maddeler*: Ancak kimya harbi maksadile kullanılan zehirli maddeler mevcut olduğunu biliyoruz. Bunlar da dichloré (mürekkep cesimlerde bir atomlu iki gurup yerine iki atom klor ikamesi) edilmiş sulfurdetil (Le sulfure d'éthyle dichloré) Bunun avamca tabiri iperittir. Ve bazı arsenik mürekkebatını havi ve arsin tesmiye edilen gazlar.

Bu maddelerin tam bir listesini yapmak çok müşkül olur. Diğer taraftan tanzim edildiği zamanda ne kadar mükemmel olursa olsun gerek normal kimya taharriyatı esnasında kimya harbinde istimaline henüz teşebbüs edilmemiş olan yeni zehirli cisimler keşfedildikçe gerek listede zikredilen zehirli cisimlerin muslihaneye ve medeni işlerde istisnaları keşif veya pratik bir hale ifrağ edildikçe, bu nevi her listeyi pek çabuk değiştirmek ihtiyacı kendini gösterir.

c) *Bu zehirli maddelerin hakiki bir ehemmiyeti var mıdır ? Yukarıda zikredilen memnuiyeti bir kanun halinde kabul ettirmek mümkün olursa bu memnuiyet kimya harbi hazırlıklarına müessir bir mani teşkil edebilecek midir ?*

Buraya kadar zikrettiğimiz zehirli maddeler ve bilhassa kimya harbine mahsus olanları, harp esnasında büyük bir ehemmiyeti haiz olmuşlardır. Bunlardan bazıları tanınmış olan en müessir kimya silahlarından madutturlar. Ez cümle havi olduğu zehir noktai nazarından değil fakat, muvakkat bir zaman için çok miktardaki insanları saf harici bırakması itibarile iperit gazı bu meyandadır.

Bilhassa kimya harbine mahsus olan zehirli maddelerin yapılma, memlekete getirilme, yabancı memlekete çıkarma veya elde bulundurulmasının memnuiyeti varidi hatır olmakla beraber bu memnuiyetin külliye tatbiki mümkün olamaz. Çünkü sivil ahalinin himayesi hakkındaki tecrübeler için bunlardan bir miktarının ihzarı daima elzem olacaktır.

Sulh zamanında bu memnuiyete riayet edilirse misli bir emniyet vücade getirir; filhakika, herhangi bir tecavüz maksadile bu zehirli maddelerin istimali işbu memnuiyet dolayısıyla gecikebilir. Zira: harbin patlak verdiği esnada bu nevi maddelerin istimal edilecek miktarları vehleten pek mahdud olur. Devletlerin bu husustaki azamî istihsal kabiliyetine gelebilmesi için lâzım olan zaman uzayabilir. Bununla beraber, bu memnuiyet kimya harbi hazırlığına büyük bir mani teşkil etmiyecektir. Filhakika, bahsettiğimiz bu maddeler, kimya sanayii vasıtasile ticaret sahasında pek mebzul olan ve kolaylıkla bulunabilen ham maddelerinden tutunuz da mutavassıt mürekkebatına varıncaya kadar, çok

kolaylıkla ve pek çabuk elde edilebilirler. (Meselâ thiodiglycol = gli-kol mürekkebatı, klorür dö sufr, iperit halinde etilen).

Umumi bir tarzda, nazarı dikkatte tutmak lâzımdır ki, bir memleketin kimya sanayii ne kadar mütekâmil olur ve ne kadar iyi teşkil edilmiş bulunursa mutavassıt mahsulâtın, bilhassa kimya harbini devam ettirmeğe mahsus mürekkebatı tahvili o kadar kolay olur. Bilhassa kimya harbine mahsus mürekkebatın istihsalı hakkındaki memnuiyetin, bir memleketin harp zamanındaki istihsalâtına iras edeceği teebbür, o memleketin kimya sanayiinin inkişafı nisbetinde ehemmiyetsiz olur.

3 — *İlk bakışta hem sulhperverane bir istimale, hem de askerî bir maksadın istihsaline elverişli makine ve maddelerin yapılma, memlekete getirilme, başka memleketlere çıkarılma ve elde bulundurulması ameli bir tarzda menedilebilir mi?*

İlk bakışta hem sulhperverane bir istimale, hemde askerî bir maksadın istihsaline elverişli makine ve maddelerin yapılma, memlekete getirilme, başka memleketlere çıkarılma veya elde bulundurulmasının pratik bir tarzda men'i mümkün değildir.

Şüphesiz, müsellâh kuvvetlere bu makine ve maddelerden bazılarının biriktirilmesi menedilebilir. Fakat, bazı stokların himaye işinin ihzarı için daima lâzım olduğu hakkında yapılan istisnanın ve müsellâh kuvvetlere, her iki maksat için istimale elverişli olan bu maddelerden bazı miktarlarının elde bulundurulması hakkında tatbik edilen memnuiyetin pratik bir tesiri olamaz. Filhakika, bir kimya sanayii mevcut memleketlerde müsellâh kuvvetleri - her hangi bir taarruz yapacağı zaman - müessesat sınıyede mevcut olan bu maddelere ait stoklara vaz'iyet etmekten hiç bir şey menedemez.

Bundan başka, şunada nazarı dikkati celpetmek lâzımdır ki, kuvvetli bir kimya sanayii mevcut olan bir memlekette kimya silâhlarını istimal için daima kolaylıklar mevcut olacaktır; Ve kimya harbi teşkilâtı, hattâ sulh zamanında sureti mahsusada istihzarat için hiç bir teşebbüs alınmadığı zamanda bile, daima çok çabuk yapılabilecektir. Zehirli gazların tarzı istimali için sūr'atle ihzardan başka bir şey lâzım değildir; Ele geçirildikleri dakikadan itibaren kimya harbi kolaylaşır. Filhakika infilâk edici veya havayı tasfiye edici mevat doldurulmak için ihzar edilmiş obüslere, tütsü doldurmak için hazırlanmış bombalara, ticaret gazları koymağa mahsus silindirlere; cam, toprak veya madenden yapılmış şişelere, alelâde toplara, semada işaretler vermek için yapılmış aletlerle mücehhez tayyarelere, sulama aletlerine müracaat kâfidir. Bunlar mevcut olunca kimya harbi için lâzım olan her şey elde edilmiş demektir. *Sanayii müterekki bir memleket için bu, âdeta hiç bir hazırlığa hacet kalmaksızın derhal yapılması mümkün olan bir harptir.* Bu harbi derhal ihzar hususunda gösterilecek sūr'at ise bu memleketin san'attaki kuvvet ve kudretine bağlıdır.

4 — *Müsellâh kuvvetlerin kimya harbi silahlarının talimlerini*

yapmasını menetmek mümkün müdür? Bu memnuiyetin ameli şumul derecesi ne olacaktır?

Müsellah kuvvetlerin kimya harbi silahlarının istimali talimlerini yabmasını menetmek mümkün olabilir. Fakat bu memnuiyetin pratik bir tarzdaki şumul derecesi çok ehemmiyetsiz olacaktır.

Zehirli gazlar neşreden obüslerin infilâk çıkaran obüslerden, zehirli maddeleri muhtevi tütsü makinelerinin zehirsiz maddeler dolu aynı cins makinelerden, tazyikli gazla dolu şişelerin zehirli veya sıhhi işlerde istimal edilen oksijen veya tayyarecilerin kullandıkları müvellidülma dolu zararsız gazlarla dolu şişelerden, semanın yüksekliklerinden gaz bombası atmanın aynı vastalarla diğer bir takım mermiler ve billhassa ticaret tayyarelerinin bile istigna gösteremeyeceği tenvir bombaları atmasından hiç bir farkı yoktur. Toprağı veya her hangi bir şeyi tütsüleme ameliyesi bu işten anlamıyan insanlara da yaptırılabilir. Ordular muttat talimlerinin temrinleri ile kimya harbine tabiatile alıştırmış bulunurlar.

Hülasa, müsellah kuvvetleri, kimya silahlarını istimalde ihtisas sahibi cüzütamlar bulundurmaktan menetmek mümkün olabilir. Kimya harbini devam ettirmek için men'edilebilen bu cüzütamlar sivil ahalinin himayesinin temini için lüzumludurlar.

Diğer taraftan, orduların talimine taallûk eden ve yukarıda gösterdiğimiz sebeplere binaen kimya harbine karşı himaye talimleri her hangi bir memnuiyetin mevzuunu teşkil etmemelidir.

5) *Hususî komite kimya harbi hazırlıklarının memnuiyeti hakkında diğer pratik şekiller tavsiye edemez mi ?*

Hususî komite, kimya harbi hazırlıklarının memnuiyetini temine medar olacak diğer ameli vesait bulamamaktan müteellimdir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İnzibatî vasıtalar, göz yaşı akıtan maddeler

Raporda söylenmiş olduğu gibi (d. 120) harp esnasında zehirli gazların istimalinin men'i mevzuubahis olduğu zamanda göz yaşı akıdan maddeler mes'elesi bu mevzu haricinde bırakılamaz. Fakat bu mes'ele aşağıdaki sebepten dolayı sulh zamanında ayrı olarak nazarı mütalaaya lınabilir. Bazı devletler asayişin temini için icra ettikleri hareketlerde göz yaşı akıdan maddeler neşredici makineleri istimal ederler. Bu devletler, haklı olarak, umumiyetle polise silah verildiği zamanda ölüm veya ağır yara gibi gayri kabili tamir neticelerin hudusuna sebebiyet verdiğini iddia etmektedirler. Halbu ki göz yaşı akıdan maddeler ancak geçici bir ıstırap ve ağrıya sebebiyet veriyor, bununla beraber de bozulmuş olan intizamı yeniden tesis etmeğe de yarayorlar. Devletlerin, polis vazâifinin

ifası esnasında, kuvvetlerini arzu ettikleri gibi teslih edebilecekleri nazariyesi kabul edildiği takdirde bu tarzın meselâ hakiki bir kimya harbine hazırlık gibi bir takım suistimallerin vukuuna sebebiyet verebileceği muhakkaktır. İşte bundan dolayı hususî komite göz yaşı akıdan maddeler mes'elesini ayrı olarak tetkik etmektedir.

Lacrymogènes kelimesi, zehirli gazların kimyevi terkibine tekabül etmez. Fakat hayatıyata teallûk eden bir hassayı da ifade eder. Filhakika, mütenevvi kimyevi terkiplerde göz yaşı akıtan her nevi maddeler mevcuttur. Bunlardan bazıları bilhassa zihirlidirler. (Acroléine, chloropierine vesaire) fakat bilakis diğer bazıları, şimdiye kadar istimal edildikleri şartlar dahilinde, asayışı temin için yapılan hareketler veya korunma tecrübelerinde zehirli gazların vücade getirdikleri tesiri yapmazlar. Bunlar bilhassa istimal edilen göz yaşı akıdıcı maddelerin tesirini hasıl etmek içindir. Bunlar da : klorür ve bromür döbzanzil, klor aseto fena vesairedir. Zehirli olmayan göz yaşı akıdıcı maddelerin bir listesini yapmak akla gelebilir. Fakat hususî komite bu tarzı hareketi ihtiyar etmeğe mecbur olduğunu zan etmemektedir. Zira: o, tatbik şartları ne olursa olsun zehirli olmayan mürekkebatın mühlik tesirlere malik olmayacakları hakkındaki temamilen fennî noktai nazarı tasdik edemez.

Göz yaşı akıtan maddeler bilhassa kimya harbini idame ettirmeğe mahsus olan maddeler sınıfı içine girebilirler mi ?

Umumiyetle göz yaşı akıdan mürekkebat bilhassa kimya harbini devam ettirmeğe mahsus değildirler. Bunlar umumiyetle kolayca istimal edilen sınaî müstahsalattırlar.

Göz yaşı akıdıcı maddelerin istimali için sureti mahsusada yapılmış makinalar mevcut değildir. Bundan başka asayışın temini harekâtında istimal edilen el kumbaraları havayı tasfiye eden kumbaraların aynıdırlar.

Şu cevap aşağıdaki iki suale yol açar:

Eger bu böyle ise, gör yaşı akıdan maddeler için ayrı bir rejim vücade getirmek kabilmidir? Bu rejim sui istimaller vukuuna meydan verebilir mi?

İstihsal, ithal veya elde bulundurulabilecek miktarların tahdidi keyfiyetinin amelî bir kıymeti olabilir mi ?

Mademki bilhassa kimya harbini devam ettirmeye mahsus maddeler mevzuubahis değildir, o halde verilecek cevap da ancak menfi olabilir.

Göz yaşı akıdan maddeler için vücade getirilecek rejimi; imal, ithal ve ihraç edilebilecek miktarların tahdidinden başka bir tarzda tanzim etmek mümkünmüdür ?

Hernekadar imal edilen miktarların tahdidi hiçbir neticeye vasıl olamazsa da, asayışın temini hususundaki hareketler için lüzumu olan gözyaşı akıdıcı maddelerin istimali meselesinde mütevassıt bazı vasıtalar taharrisini düşünmek lazımdır. Filhakika, eger bir devlet mesela polis kuvvetlerinin hakiki ihtiyacile mütenasip olmayacak miktarda göz yaşı akıdan maddeler ihzarına kalkıştığı taktirde bu hareketler için lüzumu olan

göz yaşı akıdan maddelerin istimali meselesi bazı sui istimallere meydan verebilir.

Sui istimallerin önüne geçebilmek için aşağıdaki usul teklif olunabilir:

Gözyaşı akıdıcı maddeler kullanmak isteyen devlet evvela; silâhları bırakma daimi komisyonunu bu işten haberdar etmiye mecbur tutulacaktır. İstimal edeceği maddeleri, alât ve edevatı ve bunların miktarlarını göstermiye mecbur olacaktır. Komisyon dahi gösterilen bu miktarlarla asayişin temini için lüzumu olan miktarlar arasında nispetsizlik mevcut olup olmadığını tetkik edecektir. Polis kuvvetlerinin fenalık yapabilecek ve sabıkalı güruhuna karşı üstünlüğünü daimi bir surette temin için verilen malûmatın gizli kalmasında büyük bir fayda melhuzdur.

Hususi komite, bazı memleketlerde sanayi erbabının hususî ikamet-gâhların müdafaası için gözyaşı akıdıcı maddelerin istimaline mahsus alât ve edvatı yaparak sattıklarına vakıf olmuştur. Bu müteşebbisler, devletin bu hususta teb'asına karşı mesul olduğuna zahip oluyorlar. Eger eşhas bu suretle gözyaşı akıdan maddeleri veya bunları muhtevi alât ve edevatı hazırlamak, satmak veya almak veya elde bulundurmak arzu ederlerse bu arzularını devlete ihbar etmeleri ve bu sanat ve ticareti ancak devlet tarafından yapılan bir talimat ve kanun dairesinde yapmaları şayanı arzu olur.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Hülâsa ve hükümler

Hülâsa olarak, hususî komite kimya harbine hazırlığın memnuiyeti hakkında aşağıdaki görüş noktalarına taraftardır.

1 — a) Eger beşeriyetin malûmatının ve tabiatın kuvvetlerini, hükümleri altına almak hususundaki şanslarının artması arzu olunuyor; afetlere ve hastalıklara karşı mücadelesine engel olmak istenilmiyorsa,

— Kimya ve ispençiyariye müteallik ilmî taharrilere müşkilât çıkarılmamalıdır;

b) Eger muhtemel bir mütecavizin kat'i tefevvuku temin etmesine ve kimya harbi silahlarını istimal hususundaki cür'etlerinin artmasına meydan verilmemek isteniyorsa,

— Zehirli gazlara karşı korunma cihazlarının taharri, ihzar, imal, idhal ve ihracına; müşterek korunma çarelerinin ihzarına; zehirli gazlara karşı orduların ve ahalinin talimler yapmasına; zehirli gazların felakete uğrattığı biçarelerin tedavileri hakkındaki taharrilere mani olmamalıdır;

c) Eger kimya sanayiine ve dolayisile beşeriyetin terakkilerine tamiri mümkün olmayan bir buhran meydana çıkarmak istenmiyorsa; - meşru istimallere mahsus olup kimya harbine yarayabilen maddelerle makine-lerin imal, idhal, ihraç ve elde bulundurulmasını men' etmemelidir :

2 — Bu memnuiyet, bilhassa kimya harbine mahsus olan maddelerin yapılma, memlekete getirilme, ecnebi memleketlere çıkarılma ve elde bulundurulması keyfiyetine şamil olmalıdır. Fakat bu memnuiyetin de mahdut bir kıymeti vardır. Bu maddeler, istimali memnu olmayan maddelerin bazı mürekkebata kalbi suretile gayet kolaylıkla elde edilebilirler. Bir kimya sanayiye mevcut olan her devlet tarafından bu gibi maddelerin sūratla imali mümkündür. Bilhassa bu devletin sanayii ne kadar çok kuvvetli olursa bu imal işi okadar çabuk olur.

3 — Diğer taraftan, hususî komite sivil ahalinin himayesi şartlarını tezyit ve tecavūzkârane harekât yapması muhtemel bir devletin şanslarını ve kimya harbi silahlarını istimal hususundaki cüretlerini tenkis edeceğine kani bulunduğu bazı çareler tavsiye etmiştir. [1]

İKİNCİ KISIM

Kimya harbi memnuiyetinin kontrolü

Fasıl 1

Yapılan malların ıstıtla vasıtasile kantrolü

Kısım I. — İstatistikler vasıtasile ıstıtla

1 — *Kimya âleminde kimya sanayii hareketlerine ait ticaret istatistiklerini tetkik suretile kimya harbına hazırlık memnuiyetinin kontrolü mümkün müdür ?*

Hnsusî komite, istatistikler tetkikinin ciddi bir kontrol vasıtası olamayacağını zannetmektedir. Kimya sanayii hareketlerine ait ticaret istatistiklerinin basit surette tetkiki her memlekette esas unsurları bir tarafa bırakacaktır.

[1] Felemek hey'eti murahhasası, kendi fikirlerine göre, bu diğer hükümlerin de yukarıki cevaplardan istihraç olunabileceğini aynen bildirdi.

1 — Müzakerelerin ceryanından anlaşıldığına göre :

Bir taraftan, bazı sanayide istimal olunan sivil ahali için ferdi korunmaya müteallik cihazların imali meselesi gizli kalmaz. Ve belki bundan alınacak malumat sayesinde nümune cihazların imali meselesinin de sahayı imkâna gelmesi meselesi şayanı arzu olurdu ;

Keza diğer taraftan, bazı sanayide istimal edilen ve bu münasebetle imal işinin gizli kalması mümkün olamıyan ferdi korunma cihazları, pirenşip itibarile aynı tipten olan askerlere mahsus ferdi korunma cihazları gibi aynı tehlikeleri izale etmelidirler.

Felemek heyeti murahhası şu kanaattadır ki ; korunma aletlerinin imal, ihzar ve tecrübelerine müteallik bütün neticelerin kâffei teferruatile umuma neşri lüzumu, yalnız sivil ahalinin korunması için olan ferdi himaye cihazları için değil, aynı zamanda, bütün askeri sahalarda kendisini gösterdiği gibi, askeri cihazların neticelerinin neşri için de aşîkârdır.

2 — Diğer taraftan, silâhları bırakma komisyonu devletin idare ettiği kimya sanayii hakkında ise, bu sanayie ait hali hazır istatistiklerini ne suretle ikmal etmek ve kimya harbi memnuiyeti noktaî nazarından bu sanayiîn inkişafının derecesini takip etmek ne suretle kabil olduğunu göre bilmelidir.

Kimya harbına hazırlık memnuiyetinin kontrolü için malların yapılma, memlekete getirilme ve harice sevklerini etraflıca düşünmek ve hesap etmek hakikatte kâfi değildir. Fakat bu malların alabilecekleri son mahiyet ve yapıldıkları nihai gaye hakkında malumat sahibi olmak ve mevcut olan stokları da tanımak icap edecektir. Ve bilhassa imalâthanelerin yaptığı şeylerin zehirli gazlerden hangisine tebdil kabiliyeti olduğunu bilmek lâzım olacaktır.

İmdi, ticaret istatistikleri, tetkik eden kimseye bütün noktalar hakkında asla kâfi malumat vermezler veya bir çok hallerde verdikleri malumat pek noksandır. Bundan başka bu istatistikler her zaman pek geç olarak neşredilirler.

Kısım II. — İmalâthanelerin teftişi suretile kontrolü

Bu kontrolü, kimya imalâthanelerinin teftişi işini millî veya beynelmilel teşekküllere tevdi etmek ve imalâthanelerde elde edilen malların mahiyetlerini, stoklarını ve hangi zehirli gazlere tebdil kabiliyetleri bulunduğunu umuma tanıttırmak suretile yapmak mümkün müdür ?

Bu kontrolü yalnız bazı imalâthaneler için yapmakla iktifa etmek mümkün müdür ? Bu kontrollerin amelî bir kıymeti var mıdır ?

Burada zikrettiğimiz şekilde bir kontrol, nazari bir surette münasebetsiz değildir.

Bazı memleketler mali sebeplerden dolayı meselâ; klorür dö sad-yom, alkol, hamızı hal, hamızı sitearik gibi bazı kimya mallarının kontrolü için teşkilât vücade getirmişlerdir. Bu mali kontrol yalnız bu malların yapılmasına münhasır olmayıp bu maddelerin başka şeyler yapılmak için götürüldükleri yerlere kadar sevklerine de şamildir. Hakikatte bu kontrol bu maddelerin yapıldıkları nihai gayeyi daima doğru olarak tanıtmaya hizmet etmez. Bununla beraber sistem eyi işliyor, ve vergilere tâbi mallarla münasebeti olan maddeler hakkında iptidai bir fikir veriyor, denebilir. Fakat böyle bir kontrol kolay değildir. Bu kontrol, imalâthanelerde daimi surette isbatı vücut eden ve yahut her arzu olunduğu zamanda imalâthanelere serbestce girebilecek müfettişlerden mürekkep resmi bir kontrol heyetinin mevcudiyetini icap ettirir. Bundan maada, şunu da söylemek icap eder ki, maliyesi fazla inkişaf etmiş devletlerde bile bu suretle kontrole tabi tutulan malların adedi nisbeten tahdit edilmiştir.

İmdi, eğer kimya harbında istimali mümkün olan müstahzaratın mahiyet ve mikdarı, mevcut stoklar ve imalâthanelerde yapılan müstahzaratın zehirli gazlara tebdil kabiliyeti hakkında bir fikir sahibi olmak arzu olunursa, bahsettiğimiz sistemi umumileştirmek mecburiyeti hasıl olur. Böylece kimyevi müstahzaratın büyük bir kısmı üzerinde millî bir kontrol tesisi neticesine varılır ; filhakika, beynelmilel icabata uymuş olmak için bu müstahzaratın mümkün olan şekillere tahavvülâtı o dere-

cededir ki heyeti mecmuası ile hemen bütün kimya sanayii ve bu sanayiın kontrol altına alınması icap eden hemen bütün ameliyatlar dahildir.

Böyle bir kontrol tabiatile ticaret işlerinin esrar perdesini tamamiyle açacaktır; imalâtın sırlarını binnetice ifşa edecek ve millî sanayi için büyük zararı mucip olacak birçok haller mevcuttur.

Eğer bu kontrolü millî bir teşekküle değil de, beynelmilel bir heyete tevdi etmek arzu olunursa mühim müşkilâtın meydana çıkmasına sebebiyet vereceği muhakkaktır. Filhakika, bütün dünyada mevcut kimya imalâthanelerini ecnebi müfettişler vasıtasile teftiş ettirmek icap edecektir. Bu tarzda teftişin imkân dahilinde olduğu farz edilse bile kimya harbî hazırlığının tamamiyle müessir¹ bir tarzda menedilmiş olduğuna itimat edilebilir mi? Bu şüphelidir. Gerek hakikaten nezaret altında bulunanlara benzer fabrikaların gizli olarak ihzarı, gerek zehirli gazların yapılmasına yarayan memulât stoklarının vücuda getirilmesi ve gerek fabrikalarda mevcut makinaların yedeklerini biriktirerek imalâthaneler mamulâtının hakiki kabiliyetini gizlemek suretile teftiş hususunda alınmış olan tetbirleri altüst etmek mümkündür.

O halde yerinde olarak düşünülebilir ki, bir çok ihtilâf ve sûizanlar membaî. sevk ve idaresi müşkül ve son derece çetin bir teşkilâta lüzûm gösteren söylediğimiz bu sistem dahi matlup gayeye vasil olamayacaktır.

Bütün hallerde, sulh zamanında alınacak tetbirlerden hiç biri, harbin ilânını müteakıp, kimya sanayiinin harp sanayiine seri bir surette değiştirilmesine mani olamayacaktır. bütün yapılan kontroller ancak kimya harbının muvakkat bir zaman için tehirinden başka bir şeye yarayacak ve bu harbin seri bir surutte zuhuruna mani olamayacaktır.

FASIL II

İstihsal edilecek maddelerin nizam altına alınma suretile kontrolü

2 — *Kimya harbına hazırlık memnuiyetine riayetsizlik edildiği ne suretle anlaşılacak?*

Birinci Sistem : *İstihsal edilecek maddelere taalluk eden bir nizam ve kaidenin mevcudiyetine istinat eden kontrol.*

A) *Devletlerin veya hiç olmazsa bunlardan bazılarının, kimya harbî kabiliyetleri pek büyük müsavatsızlık arz etmiyecek tarzda, kimyâ istihsalâtı kabiliyetlerinin tahdidi. (Kontenjanlar sınaî ityilâflar ve saire)*

B) *Stok edilmiş kimya mahsulâtının miktarlarının tahdidi, bu sistemin pratik kıymeti?*

A) Evvela ; şunu kaydetmek icap eder ki, devletlerin kimya sanayiindeki kuvvet ve kudretleri tesadüfe bağı bir iş değildir. Esasen,

büyük kimya sanayii ham maddeler membalarının civarında ve bilhassa madenlerin bulunduğu mıntakalarda vücuda gelmiştir. Meselâ; klor ve brom sanayii, denize yakın ve yahut kaya tuzu madenlerinin bulunduğu yerlerde; boyayıcı maddeler sanayii, katranların bulunduğu yerler, yani taş kömürü madenleri civarındadır. Devletler arasında maden mıntakalarının taksimindeki müsavatsızlık, bunların arasında insanların iradesi mahsulü olmayan ve tabiatın kendi kendine bahşettiği bir kuvvet ve kudret müsavatsızlığı husule getirir.

Hammaddeleri bol memleketlerin istihsal kabiliyetlerini tahdit veya muvafık diğer şartlar (muhtelif şekiller altında kudret, meslâ; elektrik bilma merkezleri, el ile istihsal edilen kudretler gibi) tahmil ederek bu müsavatsızlığı tashihe yeltenmek çok müşkül bir teşebbüstür. bunun iktisaden şayanı arzu olması da meşküktür.

Diğer taraftan, büyük kimya sanayii esas sanatlardır. Kimyevi mamulâtın büyük bir kısmı oldukları gibi istihlâk edilmezler. Bunlar, bakası mevcudiyetlerine bağlı olan diğer sanayide kullanılırlar. İşte bunun içindir ki, bazı devletler hammaddeler noktai nazarından fakir oldukları halde kimya sanayiini inkişaf ettirmişlerdir. Bu devletler bazı çareler sayesinde iktisadî istiklâllerini muhafaza etmek istiyorlar. Bu şekilde sınılaştırmının, siyasî istiklâlin muhafazası için elzem olduğunu bize harp gösterdi. İmdi, biz öyle zan ediyoruz ki, devletler kendileri için az faide veren ve fakat hakikaten hayatî mahiyeti haiz olan sanayii terketmekte tereddüt edeceklerdir. Halihazırda dünyada kimya sanayiinin milletler arasında yeniden taksimini veya devletlerin kimyevi masnuatının kabiliyetinin tahdidini müşkülleştiren derin sebepler bunlardır.

Şimdiye kadar aktedilmiş itilâfların buna büyük bir yardımı olamaz. Bu itilâflar bilhassa ecnebi memleketlerdeki satırlara mütealliktir; filan veya falan akidin ihracat yapacağı coğrafi mıntikanın tahdidinden ibaretler; bazı kere de satılığa çıkarılabilecek asgarî miktara şamildirler. Dahili pazarların rejimine asla temas etmezler. Bir çok hallerde bu itilâflar doğrudan doğruya ne stokları ve ne de masnuatın kabiliyetini tahdit etmezler.

Hakikatte, bu itilâfların bilvasıta ve uzun müddet bir memlekette kimya sanayiinin inkişafı üzerinde bir tesiri olabilir. Bu sanayiın alış ve verişini tahdit etmek suretile, semere vermiyecek olan fabrikalar vücade getirmemeği ve stok mallar istihsal etmemeği intaç ederler. Fakat masnuatın hususî itilâflar vasıtasile yapılan gayrı iradî bir nizam altına alınışı, kimya harbını devam ettirmeğe yarayan mallara mutlaka şamil olmaz.

B) Devletler tarafından biriktirilebilen stokların tahdidi şüphesiz düşünülebilir.

Bilhassa kimya harbına mahsus olan maddeler mevzuubahs olsaydı bu tahdidi yapmak mümkün olurdu. Diğer mamulât için hudutların tayini daima güç olacaktır. Ümit edilmeyen siparişler temini lüzumu (modaya

müteallik boyayıcı maddelerin tenevvüü, cevvi şerait icabatı olarak bazı gübrelerin lüzumu, haşeratın zuhuru üzerine böcekleri öldürücü bazı maddelerin aranılması, mevsim ihtiyaçlarının tatmini) veya ortaya yeni masnuat çıkarmak maksadile maddelerin biriktirilmesi, ve yahut nihayet husule gelen teknik bir tarakki dolayısıyla istimalden sakıt olan ve fakat ilerde yeni bir ihtiyaç için istimali ümit edilen maddelerin muhafazası mecburiyeti ; bütün bunlar stok malların elde bulundurulması lüzumunun doğruluğunu ispat edecek şeylerdir.

Şimdi bile, stok malların birikmesine meydan vermemekte en büyük menfaat sahibi olan fabrikatorlar, mamulâta verilmesi icap eden kermi hususunda büyük hatalar irtikâp ederler. O halde, stok mallar için çok geniş hudutlar tesbiti cihetine gidilecek ve meselâ kimya harbî hazırlığının önüne geçme gibi takip edilen gayeye ulaşmak için vücutte getirilen bir nizam altına alınma işi gayri kabili icra bir hale gelecektir.

FASIL III

[İstihsal edilen malların mahiyetini tayin suretile kontrol

İkinci sistem : *Masnuatın yapma, memlekete getirme ve biriktirme hürriyeti prensip itibarile berkemaldir. Fakat yalnız maddelerin kimya harbinde kullandırma niyeti memnudur.*

Maddelerin kimya harbinde kullandırma niyeti nasıl anlaşılacak :

- a) Müstahsalatın idaresinde devletin müdahalelerinin mahiyetile ?*
- b) Miktarları itibarile anormal müstahsalatla ?*
- e) Anormal stoklarla ?*
- d) Diğer hadiselerle ?*

Bu sistemin pratik kıymeti ?

Kendi sanayiine harbcûyane gayelerin teminine doğru bir istikamet vermek istiyen bir devletin maksat ve meramlarını meydana çıkarmanın daima güç olacağını gizlemek icabetmez.

Kimya faaliyetinin idaresine devletin müdahalesi meselesi, kendisinin harpcûyane maksat ve meramlarını ispata kâfi değildir. Devlet arazisinin mahsullerini kıymetlendirmek, memlekete faidesi dokunacak müstahsalatın yapılmasına doğru memleket sanayiine bir istikamet vermek için bu sanayii himaye edebilir. (Çiftçi bir memleket için kimyevî kübreler, geniş bir dokuma sanayii olan bir memleket için boyayıcı maddeler, sıcak memleketler hastalıklarına karşı mücadeleye mecbur memleketler için arsinik mürekkebatı... ve saire) devlet bunu yapmakla şüphesiz harp kudretini; meselâ azotlu gübreler yaparsa infilâk edici maddeler husule getirmek kabiliyetini, arsinikli

mürekkebat vücade getirirse zehirli gazlar meydana getirmek istidadını artırır. Fakat bu, onun hakiki gayesi olduğunu nasıl ispat etmeli?

Eğer devletin müdahalesi maksat ve meramlarının bir nişanesi değilse, bu müdahalenin mahiyeti bu maksatlarını meydana çıkara bilirmi? Bm, ancak yalnız bir halde mümkün olabilir: devletin münhasıran kimya harbına mahsus olduğu zannedilen maddeleri kendi hesabına yaptırması. O halde şüphesiz kendi kimya sanayiinin meşru mahiyetini ispat etmesi kendisinden istenebilir. Bizzat toksik maddeleri değil de yalnız bunlara yakın olan ve şimdi sanayide kullanılan yarı hazırlanmış malları hazırlattırmakla iktifa edilirse bu maksat ve meramı tayin etmek daha güç olur. Sanayide kullanılan cisimlerden olan toksik maddelere gelince; hattâ bunlar pek çok miktarda yapılmış veya anormal miktarda stok edilmiş olsalar bile bunun harbcûyane bir maksat altında yapılmış olduğunu nasıl ispat etmeli? Bundan başka bu hadiseyi diğerlerine tatbik ederek bir harba hazırlık nişanesi telâkki etmek mümkün olabilir. Bu hadiseyi mücerret olarak kabul ettiğimiz takdirde bir harba hazırlık alâmeti teşkil etmiyecektir.

Eğer kimya harbına hazırlığı men ve bu memnuiyeti kontrol için alınan tedbirlerin heyeti mecmuası tetkik edilecek olursa meselenin gösterdiği fevkalâde müşkülât karşısında hayrete düşmemek imkân haricinde kalır. Şüphesiz, şimdiye kadar ancak kimya harbında kullanılan pek mahdut bir takım müstahsalatı menetmek veya yapılmasını kontrol etmek mümkün olabilir. Fakat bu kontrolün kıymeti pek mahduttur. Zira: bu maddeler hali hazırda müstamel olan cisimlerden kolaylıkla elde edilebilirler. Diğer taraftan, kimya harbını devam ettirmeğe yarayan maddelerden mühim bir kısmı şimdiki sanayiın mahsulleridir. Ve bunlar şimdilik musaderesi mümkün olmıyan şeylerdir.

O halde itiraf etmek cesaretini göstermek lâzımdır ki; meselenin ahlâki cihetini bir tarafa bırakarak ancak kimya harbına hazırlık memnuiyetinin sadece teknik kıymeti mütalea olunursa bu memnuiyetin ameli büyük bir şümülû olmadığı tahakkuk eder.

FASIL IV

Kontrola müteallik tavsiyeler

3 — *Hususî komite, kontrola müteallik diğer pratik şekiller tavsiye edebilir mi?*

Birinci tavsiye: Kimya harbi hazırlığının menı mevzubahs olduğu zaman daima bir mahzurun meydana çıktığı yukarıda görüldü.

Bu hazırlık şahıslardan birinin teşebbüsü olabilir.

Bu şartlar dahilinde hususî teşebbüs sahibinin tabi olduğu devlet bütün mesuliyetlerden beri sayılabilir. bu imkânı ortadan kaldırmak için

bilhassa kimya harbını devam ettirmeye mahsus dichlorè edilmiş sülfur-detil (amıyane tabiri : iperit) gibi şu zamanda meşru istimallerde yeri olmıyan zehirli maddeler devletin müsaadesi olmaksızın iymal edilemezler.

Muhtelif tehlikeli maddelere şümulü olan bu nevi nizamlar şimdiki zamanda birçok memleketlerde mevcuttur.

İkinci tavsiye: Eğer her memlekette memnu bir harp şeklindeki hazırlığın müretteplerini (mesela : kimya ve mikrop silahlarını yaptıklarına kanaat getirilen kimyaker ve bakteriyologları) cezalandıran bir kanun yapılsa kimya harbına karşı bir mani vücade getirilebileceği birçok yerlerden tavsiye edildi. Bu mesele umumiyetle kontrol meselesine taallûk eder ki bu da komitemizin iştiğal sahasına girmez.

Üçüncü tavsiye: Hususî komitenin bazı azası, ikinci tavsiyede zikredilen bir ceza kanunu tertibi cihetine gidilmeksizin kimya ve mikrop harbına hazırlık maksadını güden işlerle uğraşacak kimselerin sanatlerini yapmaktan menedilmeleri gibi zecrî bir tedbirin konulmasını düşündüler. (bu tavsiye, komitede ekseriyeti kazanamamıştır.) Bilhassa her memlekette, bazı memleketlerde el'an mevcut olan (etibba odası) na ve/a (baro) ya müşabih bir (kimyakerler loncası) teşkil ediledilir. Bütün kimyakerler bu loncaya girmeye mecbur olmalıdırlar. Mesleklerin icrasına dair olan nizamnameler arasına zehirli maddelerle harp hazırlığı memnuiyeti de ithal edilerek ve bu hususta hiçbir istisna gözetilmiyerek bu nizamnameye muhalif harekette bulunanlar derhal loncadan çıkarılmalıdır.

Hususî komite, bu tavsiyenin, takdiri çok nazik olan ve kendi selâhiyeti haricinde bulunan ahlakî, siyasi ve idarî birçok meseleleri alakalandıran ve bundan başka umumî kontrol meselesine bağlı bir tavsiye mahiyetinde olduğu neticesine varmıştır.

Temenni: Hususî komite, şahıslar ve devletlere ait harp silahları ve malzemesinin yapılma ve satılması işini tanzime memur olan komitenin kimya harbına hazırlık meselesini de tetkik ederek komitemizin bu babtaki çalışmalarını göz önünde bulundurması temennisini izhar eder.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Yangın harbi hazırlığının memnuiyeti

1 — Bilhassa yangın harbını devam ettirmeğe mahsus olan makina ve maddelerin yapılması, memlekete getirilmesi, harice çıkarılması ve elde bulundurulmasının ameli bir tarzda men'i mümkün müdür?

a) Bu nevi makina ve maddeler mevcut mu dur?

b) Bunlar hankileridir?

Yangın çıkaran makinalarla maddelerin ahvalini ayrı ayrı tetkik etmek lazımdır.

1 — *Makinalar.*

a) *Şahıslara karşı kullanılan makinalar.*

Bunlar alev saçan makinalardır. Bu makinalar yalnız askerlikte kullanılmazlar. Fakat hakikatte mahtut diğer işlerde de kullanılırlar: çekirkelere karşı yapılan mücadelede.

Bu makinaların teşkilâtı, meşru gayeler için kullanılan aletlere çok benzer. Mesela: bazı yangın söndürme aletleri, ufak tefek tadilat yapıldıktan sonra alev saçan makinalar makamında kullanılabilirler. Aynile havayı tasfiye edici maddeler püsküren tüssü makinaları da alev saçan makinalara kalp olunabilirler.

b) *Eşyaya karşı kullanılan makinalar.*

Bilhassag yangın çıkaran obüs ve bombalar mevcuttur. Bunlar da Alumino thémie denilen yangın çıkarıcı bir maddeyi ihtiva eden mermilerdir,

Havayı tasfiye edici ve bazı hallerde doğrudan doğruya yangın çıkarıcı madde tesirini yapan obüsler de mevcuttur.

2 — *Yangın çıkarıcı maddeler:* Bilhassa yangın harbına mahsus maddeler mevcut değildir. Yangın çıkarıcı maddeler şimdiki sanayiin mahsulleridir.

c) *Bu maddelerin hakiki bir ehemmiyeti var mıdır? Eğer yukarıda söylediğimiz memnuiyeti bir kanun halinde kabul ettirmek mümkün olursa bu memnuiyet yangın harbi hazırlığına müessir bir mani teşkil edecek midir?*

Yangın çıkaran mermileri yapma, elde bulundurma, memlekete getirme ve harice çıkarmayı menetmek mümkün ve tatbiki kabildir. (D. 120) raporunda söylendiği gibi bu memnuiyet; sureti mahsusada ışık ve ziya vermek için yapılan mermilere, umumî bir tarzda yangın zuhuruna sebebiyet vermeğe mahsus olmıyan donanma fişekleri makinalarına, ne tesadüfi bir surette yangın çıkarma tesirlerini husule getirebilecek her nevi fişeklere ve ne de bilhassa balonlara karşı kullanılmak şartile yapılan mermilere tatbik edilemez.

Bu memnuiyet yangın harbi hazırlığına müessir bir engel teşkil edecek, fakat muhasemat başlar başlamaz bu harba süratle müracaata bir mani teşkil edemeyecektir. Zira; bu makinalar kolaylıkla inşa ve bunlara mahsus maddeler süratle elde edilebilirler.

2 — *İlk bakışta hem sulhperverane işlerde, hem askerî maksatların istihsalinde kullanılma kabiliyetini haiz yangın çıkarma makinaları ve maddelerinin yapılma, memlekete getirme, harice çıkarma ve elde bulundurulması piratik bir tarzda men edilebilir mi?*

Yangın çıkaran maddelerin yapılma, memlekete getirilme, diğer

memleketlere çıkarılma ev elde bulundurulmasının piratik bir tarzda meni mümkün değildir. Zira; bunlarda bir çok yerlerde kullanılan maddelerdir.

Alev çıkarıcı makinaların yapılmasının meni mümkündür. Fakat bunların katiyetle tesbiti amelî bir tarzda mümkün edğildir.

3 — *Müsellah kuvvetlerin yangın çıkarma silâhlarının istimali maksadile talimleri yapmasının meni kabil midir? Bu memnuiyetin amelî şumul derecesi ne olacaktır?*

Müsellah kuvvetlerin yangın çıkarma silâhlarının istimali maksadile talimler yapmasının meni mümkündür. Fakat yangın çıkaran ve çıkar-mayan obüs ve bombaların atma talimleri de ötekinin aynıdır. O halde yangın çıkarma aletlerinin hususî bir talimi yoktur. Alev çıkarma aletlerinin istimali talimleri hemen elzemdir: bu makinalar çok basittir. kezalik düşünölen memnuiyetin piratik şumul derecesi ehemmiyetsiz olacaktır,

4 — *Hususî komite, yangın çıkarma harbına hazırlık memnuiyeti hakkında başka şekiller tavsiye edebilir mi?*

Hususî komite, yangın çıkarma harbi hazırlığının memnuiyetini temin cdecek diğer vasıtalar tavsiye edememekten müteessiftir. Komitenin fikrine göre bu sahada kabul ettirilebilecek bir tek umumî çare: söylediğimiz D. 120 raporunda yukarda tayin ve tesbit edilen yangın çıkarıcı mermilerin yapma, memlekete getirme, yabancı memleketlere çıkarma ve elde bulundurma memnuiyetidir.

Yangın çıkarma harbına karşı müşterek korunmaya müteallik bütün tedbirlerin alınmasının zarurî bulunduğu ve meni kabil olamadığın kendiliğinden anlaşılır.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Mikrop harbi hazırlığının memnuiyeti

Mikrop harbi hazırlığına nasıl mani olabilmelidir?

Mikrop harbi hazırlığına pratik bir tarzda mani olmak kabil değildir.

Hususî komite. Bu sual hakkında aşağıdaki izahatı vermeği lüzumlu görmetedir:

1 — Mikrop harbi meselesi, kimya harbi meselesinden büsbütün başka bir tarzda görünür. Kimya harbindan kalma canlı bir tecrübemiz var; Mikrop harbi ise bizim için bilâkis bir farziyedir. Maamafi böyle bir harbin imkânsız olmadığını tasdik etmek lâzımdır. Biz ancak bu harbin ilerde ne olabileceğini, onu hazırlamanın tarzını ve bu harbtan ne suretle korunmak mümkün olduğunu tahmin edebiliyoruz.

2 — Mikrop harbına karşı müessir mücadele, hıfzıssıhha işleri fevkalâde tekemmül etmiş bir devlette büyük muvaffakiyetle yapıla-

bilir. Sulh zamanında iyi teşkil edilmiş bir hıfzıssıhha servisi, bir mikrop bulaştırmasına karşı en iyi bir silâh teşkil edecektir. Fakat nâta-mam bir surette teşkil edilmiş olsa dahi bir hıfzıssıhha servisinin, tah-ririk edilmiş bir salgın hastalığı mutlaka ortadan kaldıracağı garanti edi-lemez.

Her hangi bir salgın hastalığı tahrik edecek bir devletin bütün dün-ya nazarından düşeceği ve o halde kendisinin de büyük tehlikelere ma-ruz kalacağı lüzumunda ısrar ediyoruz.

3 — Şimdiki halde elimizde mevcut olan vesait, bakteriyolojik tahar-riyat üzerinde müessir bir kontrol icrasına müsait dedğildir. Salgın has-tahklara sebebiyet veren tehlikeli mikroplar sarî hastalıkların tedavi edildiği hastanelerde olduğu gibi resmi ve hususî her bakteriyoloji laboratuvarında bulunabilir. Serom ve aşılar ihzârı ve saire gibi insanî bir gayesi olan tıbbî bakteriyolojinin terakkilerine bu baptaki tecrübe-leri şedit tedbirlerle kontrol ve tahdit etmek şuretile, set çekmek akla gelmez. Budan başka böyle bir kontrol asla tam olmayacağı gibi mües-sir dahi olmayacaktır.

4 — Silahlı bırakma daimî komisyonu bir mikrop harbindan doğa-bilecek tehlikeyi göz önünden kaçırmamalıdır.

* * *

Hususî komitenin raporundaki umumî hükümler

(Silahları bırakma konferansı bürosunun hususî komiteye tevdi ettiği sualin cevapları)

A — Kimya yangın çıkarma ve mikrop harplarının memnuiyeti

1. Müdafaa vastaları — 1: Kimya silâhlarının tesirlerine karşı ko-runmak için ferdi korunma cihazlarına müracaat etmek zarurîdir. (Mas-keler, muhafaza edici elbiseler ... vesaire)

Bu aletlerden hiç birinin ihzârı işi ameli bir tarzda beynelmîl bir teşekküle tevdi edilemediği gibi beynelmîl bir teşekkülün kontrolu altına da konamaz.

2 — Müşterek korunma tedbirlerinin alınması (yeraltı melceleri... ve saire) kimya harbına karşı müdafaa için lüzumludur. Bu hazırlama işi beynelmîl bir mukavelename ile ameli bir tarzda tanzim edileme-diği gibi beynelmîl bir teşekkülün teknik kontrolü altına da konamaz.

3 — korunma cihazlarının tecrübesi, askeri bir hareketi idareye yetişmiyecek miktarda zehirli maddelerin kullanılmasını icap ettirir. Bu maksat için istihsal edilen zehirli maddelerin miktarının ihbarı mecburiyeti veya bu miktarların tahdidi; hususî sanayi erbabının ken-di ihtiyarlarıyla yaptıkları tecrübeler kâfi gelmiyerek matlup gayeye vasil olamamak tehlikesine maruz bırakacaktır. Aynı sebebe binaen bu bapta yapılan tecrübelerin neticelerinin neşri mecburiyeti, zehirli gazlere ve onların neticelerine karşı himaye işleri hakkında ancak pek cüzi bir fikir verebilir. (Felemenk murahhas heyetinin rapora dercedilmiş olan küçük notunu görünüz).

4 — Kimya harbı musaplarına yapılacak ihtimamların hazırlanması, bir takım sui istimler vuknuna meydan veremez

Korunma cihazlarından bazıları meselâ; maskeler beynelmilel bir teşekkülün teknik tecrübelerine tevdi edilebilir. Kimya silâhlarına karşı himayeye müteallik olarak silâhları bırakma daimî komisyonunun bir uzvu halinde beynelmilel bir "İstihbarat ve tevsik Servisi", teşkil edilebilir. [1]

II. *Taarruz vasıtaları* — a) *Kimya harbı* — 2 Bilhassa kimya harbına mahsus makina ve maddelerin yapılmasını, memlekete getirilmesini ve elde bulundurulmasını men etmek mümkündür. Bu memnuiyetin ancak mahdut bir kıymeti vardır. Harbı umuminin ceryanı esnasında olduğu gibi fevkalâde bir ehemmiyeti haiz olan bu maddeler, bir kimya sanayii olan her devlet tarafından derhal iymaledilebilir.

Sureti mahsusada kimya harbını devam ettirmeğe mahsus mermiler ve atış aletleri mevcut eegildir.

3 — İlk bakışta hem mushhane hem de askeri bir maksat için istimale yarayan makine ve maddelerin yapılmasını, memlekete getirilmesini veya elde bulundurulmasını menetmek mümkün olamaz Sinaî müesseselerde stok malların bulundurulması hakkında devletlere tahmil edilecek böyle bir memnuiyetin pratik bir tesiri olmayacak veya kimya sanayii için telafisi mümkün olmayacak bir sıkıntı doğuracaktır.

Stokların tahdidi için aşağıda " B 2 „ deki izahı görünüz.

4 — Silâhlı kuvvetlerin kimya silâhlarının istimali talimlerini men etmek mümkündür. Fakat kimya harbı için kullanılan maddeler sureti mahsusada yalnız bu harp için yapılmamış olduklarından bu memnuiyetin amelî şumul derecesi pek mahdut olacaktır.

5 — Hususî komite, kimya harbı silâhlarının ihzarını men hususunda daha başka amelî vasıtalar tavsiye edememekle müteellimdir.

Lâhika, göz yaşları akıtan maddelerin hususî hali

Göz yaşı akıtan maddeler sureti mahsusada kimya harbını devam ettirmeğe mahsus maddeler sınıfına dahil olmazlar.

Asayişin temini hareketlerinde göz yaşı akıtıcı maddeler kullanmasını istiyecek olan devlet bu hususta istimal edeceği maddeleri, kullanacağı makinaları ve bu makinaların miktarını silâhları bırakma daimî komisyonuna ihbar etmeğe icbar etmek mümkün olabilir.

b) *Mikrop harbı* : Pratik bir surette mikrop harbı hazırlığına mani olmak mümkün değildir.

c) *Yangın çıkarma harbı* : İnşaları kolay ve süratle yapılmasını mümkün olmakla beraber memlekete getirilmeleri, ecnebi memleketlere çıkarılmaları ve stok edilmeleri menedilebilecek olan, sureti mahsusada

[1] Raporun silâhları bırakma daimî komisyonunun vazifesine müteallik olan 33 üncü sahifesinde ortaya konulan ihtiraz kaydını hatırlatalım : " Silâhları bırakma daimî komisyonunun yapacağı işlerin henüz tamamilen tayin edilmemiş olmasından komisyona yapılacak her teklif, konferansın, mukavele ve kontrol tahakkuk ettirme meseleleri hakkında alınacak tedbirlerin umumi çerçevesi dahilinde olarak bu komisyona tevdi etmek istiyeceği nihai vazifeler ihtiyat kaydı altında yapılmış gibi telakki edilmelidir. "

yangın çıkarmağa mahsus obüs ve bombalar müstesna olmak üzere yangın çıkarma harbını devam ettirmeğe yarıyan makine ve maddeler bilhassa yalnız bu harp için yapılmış şeyler değildir.

İlk bakışta hem askeri bir maksadın istihsaline, hem medenî bir ihtiyacın tatminine yaramağa elverişli yangın çıkarıcı makina ve maddelerin yapılmasını, memlekete getirilmesini, ecnebi memleketlere çıkarılmalarını ve elde bulundurulmalarını pratik tarzda menetmek mümkün değildir.

Silâhlı kuvvetlerin yangın çıkarma silâhlarının istimali maksadile hususî talimleri yoktur.

Hususî komite, yangın çıkarma harbına hazırlığın memnuiyetini temin edecek diğer ameli vasıtalar tavsive edememekle müteessiftir.

B) Kimya harbına hazırlığın memnuiyetini kontrol.

§ 1 a) Her memlekette kimya sanayii hareketlerine müteallik ticaret istatistiklerini tetkik ederek kimya harbına hazırlığın memnuiyetini kontrol etmek mümkün değildir. (Felemenk heyeti murahhasasının talebini havi olarak raporda dercedilen küçük notu gözden geçiriniz)

b) Kimya darüssınaalarını teftiş işlerini millî veya beynelmilel uzuvlara tevdi ederek bu kontrolü yapmak ve bu darüssınaalarda yapılan şeylerin mahiyetini, stoklarını, kabiliyetlerin neşr ve ilân etmek nazari bir tarzda düşünüle bilirse de bunu filiyat sahasında tahakkuk ettirmek mümkün değildir. Eğer bu kontrolü yapmak arzu olunursa bunu kimya sanayiinin heyeti mecmuasına tatbik etmelidir. Kimya harbinin hemen vücade getirilmesi itibarile bu kontrolün ameli kıymeti pek mahdut olacaktır.

§ 2 Bu kontrol, kimya harbi kudretleri büyük mikyasta müsavatsızlıklar arzettiyecek şekilde devletlerin veya hiç olmazsa bunlardan Bazılarının kimya müstahzaratı kabiliyetlerinin tahdidi esası üzerine istinat ettirilemeyeceği gibi bu kabiliyet ve miktarlar; devletler arasında hammaddeler membalarının taksimatına, sanayiin inkişafına ve devletlerin sanayi siyasetlerinin tamamen meşru sebeplerine ve umumiyetle kontrolü mümkün olmıyan muhtelif amillere tâbi oldukları cihetle stok edilmiş kimya müstahzaratının tahdidi esaslarına da istinat ettirilemez. Bu tahdit ancak bilhassa kimya harbına mahsus maddeler hakkında tatbik olunabilir. Prensip itibariyle kimya harbına yaraya bilecek olan maddelerin yapılmasını, memlekete getirilmesini ve stok edilmesini tamamilen serbest bırakarak bu maddelerin kimya harbinda kullanılması niyeti menedilemez. Çünkü; bu niyet ne müstahsalatın idaresine devletin vaki olacak müdahalelerinin mahiyetile, ne istihsalatların miktarile ve ne anormal stoklarla ve ne de diğer sebeplerle katiyetle meydana çıkarılması kabil olmıyan tahakkuk sahası haricinde kalır.

Hilaliahmer Haberleri

Hilâliahmer cemiyeti İstanbul merkezi reisi muhterem doktor Ali Paşa hazretlerinin senelik içtima dolayısıyla irad buyurdıkları bir nutku aynen derç ediyoruz.

Muhterem Hanımefendiler Beyefendiler

Merkezimizi vücutlariyle şereflendiren heyetinizi büyük saygılarla selamlar. Ve yüce himmetleriyle tahakkuk eden hayırlı hizmetlerin marazı şükranı olan kongremizin açılmasına müsaadelerini dilerim.

Cümlenizce malûm olan hilâliahmerin teşekkülünden beri geçirdiği tekâmül safhalarından, ve aldığı mesut neticelerden bahsetmiyeceğim, yalnız, şimdi, okunacak senelik rapordan anlaşılacağı veçhile insanî vazifesini ihmal etmeyen cemiyetimizin her merkezi Büyük Rehberin ulu himmetile kavuşulan Cümhuriyet sayesinde halka karşı deyni şükranını bugün daha vasi, daha serbest iyfa ile her yerde açlara, muhtaçlara yardım ederek kucak kucak takdirlere, alkışlara kavuşuyor, ve buuun ünü temiz bir varlık olduğunu halka gösteriyor. Kaldıki, bugün yer yüzünün medenî sükkânı, dünyanın bir ucundan öteki ucuna imdad ettiği gibi, bu yardımlarda gösterilen yeniliklerle de, yeni nesilleri yani gençliği yükseltiyor. Ve her gün yeni bir terakki tablosunu gözümüzün önüne getiren Salibiahmer risaleleri, bu hayır cemiyetlerinin delaletile yetişen yavrular için hazırlanan, hayatî, sıhhi, talimî, tenezzüh, eğlence yerlerini, sahra mekteplerini, ve bu sayede yetiştirilen bünyesi kuvvetli gençlere tatbik olunan ruhi, telkih ve telkinleri bize[pek açık bir yolda gösteriyorki, bütün bu hareketler, bu himmetler atisini koruyan, selametini düşünen, solunu sağını, önünü ardını gören, istikbaline emniyetle bakan, milletlerin işi ve meşgalesidir.

İşte bu büyük işete de, memleket çocuklarına salibiahmer teşkilâtını tatbik ile başkaca bir büyüklük gösteren hayırkâr Reisimizin delaletile muvaffak olacağımızı tebşir, ve bugün dört bin yüz doksan yedi ilk mektep talebesine haftada dört gün gıda, ve muhtaçlara yapılan mütenevvi yardımlardan başka iki yüz otuz veremliye günde iki yumurta ve yüz dirhem et tevziine muvaffak olduğumuzu kemali şükranla arzederim.

Yardımlar

Cemiyetimizin merkezi umumisiyle merkez ve şubeleri tarafından 1933 senesi Mayıs ayı iptidasından Haziranın on beşine kadar yapılan yardımları okuyucularımıza arz ediyoruz:

Tuzluca, Iğdır ve Dizadin muhtaçlarına 2512 lira.

Rodos konsolosluğu vasıtasıyla yangından zarar gören tebeamıza 1011 lira.

Dadyada zelzele afetinden muztarip olanlara 549 lira.

Muhacirine 232 lira.

Muhtelif yardımlar 1605 lira.

Merkez ve şubeler tarafından mahallinde yapılan yardımlar 3916 lira.

Ceman 9825 liradır.

Cemiyetimizin İzmir merkezine mensup Karşıyaka, İki çeşmelik, ve Kahramanlar dispanserlerinde iki ay zarfında tedavi edilen hastalar.

	Karşıyaka	İki çeşmelik	Kahramanlar
Nisan	367	786	50
Mayıs	517	993	48
Yekûn	884	1779	98
<i>Yekûnu umumi</i>		2761	

Gençlik Dernekleri Kısmı

Mekteplerimizdeki genç hilâlahmercilere

Bir kaç ay sonra hilalahmer gençlik merkezi aylık bir mecmua çıkaracak ve mektepli gençleri hilalahmer gençlik cereyanından haberdar etmeğe çalışacaktır.

Bu mecmua çıkıncıya kadar hilalahmer mecmuasında gençlik teşkilâtına bir kısım ayırdık. Bu kısımda sizleri alakadar edecek yazılar bulunacaktır.

Mekteplere göndermeğe başladığımız bu mecmuaları takip etmenizi tavsiye ederim.

Size bu yazıda beynelmilel salibiahmer ittihadı neşriyatından iktibas ve telhis etmek suretile 1932 Teşrinî evvelinde Pariste teşhir edilmiş olan sergiden malûmat vereceğim. Sergi salibiahmer ittihadının işgal ettiği binanın uzun bir salonunda teşhir edilmiştir. Duvarları süsliyen mütenevvi ve muhtelif afişler, tablolar yirmi iki memleketin salibiahmer gençliğine mensup 10-18 yaşlarındaki mektep çocuklarının eserleridir.

Bütün dünya çocuklarının gençlik salibiahmerinin idealini en iyi bir şekilde ifade etmek fırsatını bulmaları için salibiahmer ittihadı tarafından tertip edilmiş olan bu sergideki eserlerin tenevvüü, ve bu eserleri vücade getirenlerin yaş farkları düşünülerek afiş ve tabloları iki kısma ayırmak munasip görülmüştür. A tertibine dahil olan eserler on dört yaşından küçük çocuklarındır. B tertibine giren eserler de on dört yaşından büyük çocuklarındır. Evelemirde şurasını ilave edeyim ki

gençlik salibiahmerinin hakiki idealini salim bir tarzda ifade edebilmek için çocuklar tahayyüllerinde tamamille serbest bırakılmışlardır.

A, B tertiplerine dahil olan yüzlerce eserler içinde ziyaretçilerin hayret ve takdirlerine mazhar olanlardan ve her iki tertibe dahil olan afişler ve tablolar müsabakasında mükâfat kazananlardan bir kaçını sizlere tanıtayım :

Bir dokuma tezkâhı önünde beyaz zemin üzerine büyük bir kırmızı salip yapmak üzere toplanan teşkilata mensup gençleri çok sanatkârane temsil eden afiş A tertibinde birinciliği kazanmıştır. Bu afiş on üç yaşında bir Amerikalı mektep çocuğunun eseridir. Bir öküz tarafından çekilen sapanı temsil eden tablo ve bu tablonun altındaki " çocuklar salibiahmerin idealini ekmek için tarla hazırlarlar „ fıkrası nazarı dikkati celp eder. Salibiahmeri temsil maksadile kollarını çok yükseklere kaldırmış uzun örgülü saçlı bir kaç mektepli kıızı gösteren küçük bir tablo nazarları kendi üzerine çekiyor. Pek zarif ve ince olarak resmedilmiş olan bu tablonun bir mükâfat kazanamaması sebebsiz değildir. Müsabakada juriye dahil olan bir kaç aza, salibiahmer gençliğinin kız çocuklarına olduğu kadar erkek çocuklarına da aynı kıymet ve ehemmiyeti verdiği halde tabloda yalnız kız çocuklarına mevki verilmiş olmasını gençliğin hakiki idealiyle kabili tevfik bulmamışlardır. Bu mülahaza ve fikir juri heyetince de tasvip edildiği içindir ki bu kıymetli eser mükâfattan mahrum kalmıştır.

İhtiyarî bir tarzda kollarını şarklı bir kardaşına uzatan Avrupalı bir çocuğu tasvir eden zarif tablo dakikalarca ziyaretçileri şefkat ve insaniyet hisleriyle mütehassis etmiştir. Kendi bindiği treni yakalamak üzere koşan şişmanca bir genci gösteren ve altında " idman sıhhat için iyidir „ fıkrası yazılı bulunan tablo güldürücü olmakla beraber cidden sanatkârane yapılmıştır. Bu güzel tablonun da bir mükâfat kazanamamasına sebep ifade ettiği mana itibarile derecei şumulünün mahdud olmasıdır. Çünkü hıfzıssıhha meselesi gençlik salibiahmeri poroğramının ancak bir kısmını teşkil eder. Bu sergide hakikaten hayırhahlık, şefkat teavün, insaniyet, kardaşlık gibi faziletleri temsil eden bir çok tablolar ve afişler ve bunların altlarına yazılmış olan " — beşeriyete yardım — salibiahmer kardaşlığı ile sulh ve müsalemet temini — nezafet — teavün ve sulh „ gibi fıkralar, ve Hind çocuklarının gönderdikleri, gençlerin alil ve körlere yardımlarını tasvir eden afişler ve tablolar aynı endişenin verdiği birer eseri ilhamdırlar, Binaenaleyh yalnız gençlik poroğramının bir kısmını bu suretle tasvir etmek gençliğin hakiyki idealini ifade eylemek değildir ve bu sebeptendir ki böylece mana itibariyle derecei şumulleri mahdud olan afişler ve tablolar takdir ile karşılanırlarsa da mükâfata istihkak kespedemezler.

Sergide Hint gençleri tarafından yapılmış muhayyel sergüzeştlerin mübeyyiç hadiselerini tasvir eden bir hayli zarif afişler seyircileri bir hayli zaman meşgul etmişlerdir.

Salonun nihayetlerinde ziyaretçilerin nazarı dikkatlerini kendi üzerine çeken basit ve müteziç hatlarla pek güzel resmedilmiş olan bir afiş, milli renkli kostümleri üzerlerinde erkek ve kız çocuklarının bir arada kırmızı salıp üzerinde bir yeşil tak teşkil etmek üzere zeytin ağacı dallarını uzattıklarını tasvir eden bir tablo görülüyor. Bu tabloyu Parisin san'at ve resim mektebinin Matmazel Margarit Barerpo isminde bir kız talebesi yapmış ve B tertibinde dahil olan afişler ve tablolar arasında birinciliği kazanmıştır. Aynı fikri, yani beynelmilel müşareket ve refakat duygosunu ifade eden ve Mr. Juap Jak atlı bir genç Amerikalı talabe tarafından tasvir edilen bir tabloda yine bu B tertibinde ikinciliği kazanmıştır. Amerikalı genç talebenin yaptığı bu tablo! milli kıyafetleri ile muhtelif memleket çocuklarının geniş kürenin etrafında koşmalarını ve koşarken bir taraftan da kürenin etrafına kırmızı salıp dikmeğe çalışdıklarını gösteriyor.

Buraya kadar siz genç hilâliahmercilere sergi hakkında küçük bir fikir verdim. Bu yazı ve bundan sonra hilaliahmer ve salibiahmer gençlikleri hakkında yazılacak yazılar size gösterecektir ki medeniyet dünyasında mektep gençleri ve çocukları birer şahsiyetirler ve bunların yapacakları bir çok hayırlı işler vardır.

Genç Hilâliahmerciler! sizler de hilaliahmerin ve gençliğin ülküsünü ekmeğe elverişli tarlalar hazırlayınız.

Kırmızı hilâlin mavi seması altında şefkat, teavün, fazilet, vatandaşlık hislerini ve yer yüzünde yaşayan bütün milletlerin gençleriyle rabıtalara tesis ederek insaniyet ve kardeşlik duygularını yaşatmağa çalışınız.

Hilâliahmer gençlik Derneği
Merkezi Heyeti Reisi
RAHMİ

Heybeliada ilk mektebi üçüncü sınıf talebesi

Heybeliada ilk mektebi üçüncü sınıf talebesi Hilâliahmer cemiyeti İstanbul merkezi riyasetine aşağıyı koyduğumuz mektubu göndermiştir.

Efendim ;

Cevabınızı memnuniyetle aldık. Ve bu hayırlı derneğe üçüncü sınıf namına 55 ellibeş kuruş gönderiyoruz. Mektebimizde Hilâliahmer teşkilâtı yaptık. Arkadaşlarımızdan biri Hilâliahmerin yaptığı hayırlı işler, yardımlar hakkında konferans verdi. Ve bütün arkadaşlarımız bu derneğe azâ oldular. Şimdiden sonra size her ay para göndereceğiz ve size mektebimiz talebesinden bir grup gönderiyoruz ef.

Heybeliada Sınıf 3

Resimlerini bu sayıda neşrettiğimiz özü temiz yavruların cemiyetimize karşı gösterdikleri alaka göğsümüzü iftihar duygularıyla doldurdu. Bu teşekkürle muvaffakiyetler dileriz.

Dernek kolları teşekkül eden mektepler

İnegöl, İstanbul erkek lisesi, Milas orta mektebi, Konya kız muallim mektebi, Nazilli orta mektebi, kandilli kız lisesi, Ankara Gazi ilk mektebi, Malatya orta mektebi, Kayseri lisesi birinci ve ikinci devreleri, Sivas erkek muallim mektebi, Çanakkale orta mektebi, Cumhuriyet İstiklâl, Muzafferiyet, Nedime hanım ilk mektepleri, Manisa Salihli Altın Ordu mektebi Akhisar Gazi mektebi Kırşehir Gazi ilk mektebi.

Gençlik Dernekleri Haberleri

Teşekkül eden dernek şubeleri idare hey'etleri

Bolu: merkez mektebi baş muallimi Süleyman Şevket bey

Feyzi Cumhuriyet " Tevfikbey

Gazipaşa " Seyfi bey

Çanakkale: orta mektep riyaziye muallimi Fevzi bey

Nedime hanım ilk mektebi baş muallimi Fatma hanım

Cumhuriyet ilk mektebi baş muallimi Sabri bey

Muzafferiyet ilk mektebi baş muallimi Azize hanım

İstiklâl ilk mektebi baş muallimi Salih bey

Merkez ve Şubelerimizin Hesap Pusulası

İ s m i		Devre tarihi	Varidat	İrsalât	Masarifat
Tarsus	Şubesi	1-10-932 : 31-12-932	97 998	79 000	5 960
Trabzon	Merkezi	" "	146 845	133 940	28 816
Elbistan	Şubesi	" "	2 177	1 413	641
Eskişehir	M.	" "	49 893	30 000	16 560
Balıkesir	"	1- 7-932 :	42 114	" . . .	17 100
Elmalı	Ş.	1-10-932 :	2 330	" . . .	300
Beypazarı	"	" "	7 085	49 285	1 224
Demirci	"	" "	550	" . . .	809
Safranbolu	"	1-10-931 :	23 290	350	3 462
Edirne	M.	1- 7-932 :	93 159	30 000	26 130
Bursa	"	1-10-932 :	105 849	" . . .	42 736
Cide	Ş.	" "	23 188	10 024	12 213
Mudanya	"	" "	8 037	11 170	2 562
Uzunköprü	"	1- 1-933 : 31- 3-933	2 676	4 000	130
Şile	"	1- 1-933 : 31- 3-933	5 790	4 836	945
Beypazarı	"	" "	6 100	" . . .	" . . .
Bodrum	"	" "	10 931	" . . .	3 266
Tavas	"	" "	8 932	" . . .	2 079
Elaziz	M.	" "	138 860	138 080	67 957
Mardin	"	1- 7-932 :	37 840	30 716	32 241
Beyoğlu	Ş.	1- 1-933 :	783 347	300 000	364 124
İskilip	"	1-10-932 :	26 267	20 000	7 900
Bursa	M.	1- 1-933 :	208 922	82 439	61 530
Gediz	Ş.	" "	14 343	15 169	2 885
Bozkır	"	" "	12 427	7 200	1 500
Çeşme	"	" "	17 898	9 635	8 073
Sivas	M.	1- 7-932 :	49 753	35 261	1 685
Kadıköy	Ş	1- 1-933 :	151 203	80 000	49 231
Gümüşhacıköy	"	" "	9 161	25 000	603
Sinod	M.	" "	6 660	6 200	2 211
Trabzon	"	" "	74 176	47 100	17 594
Gevaş	Ş.	1-10-933 :	3 617	" . . .	871
Milas	"	1-10-932 : 30- 4-933	30 627	22 182	10 355
Eskişehir	M.	1- 1-933 : 31- 3-933	37 533	40 000	13 155
Araç	Ş.	" "	8 212	5 000	1 725
Turgutlu	"	" "	18 571	11 600	12 631
Adalar	"	" "	18 403	82 000	8 035
Geyve	"	30-11-932 : 1- 5-933	15 755	18 700	1 955
Beykoz	"	1- 1-933 : 31- 3-933	19 031	42 767	1 407
Gerze	"	1-10-932 : 31- 3-933	38 556	" . . .	12 430
Tarsus	"	1- 1-933 : 31- 3-933	13 658	15 000	800

Salibiahmer Gençlik Teşkilâtı Nedir

Bu yazının evveliyatı 128 inci Sayımızdadır

Z E Y İ L

Burada gençlik Salibiahmeriyle bilhassa alâkadar olan zevatın müracaat ve tetkik edebilecekleri bir kaç metin toplanmıştır :

I

Salibiahmer cemiyetleri İttihadı Meclisi Umumîsi içtimasında ekseriyeti arâ ile kabul edilen karar : (Cenevre mart 922)

Meclisi Umumî Gençlik Salibiahmerini, sadece yeni bir sulh medeniyetinin ihzârı için geçlik arasında beynelmilel insani bir tesânüt ruhunun teşekkülüne ve sıhhi salah ve tekâmüle yardım değil, aynı zamanda bu suretle istikbalin salibiahmerlerini kuvvetli ve millî teşekküller haline getirmek için onlara halk arasından aza ve manevî nüfuz teminine en müsait olan kuvvetlerden birisi addederek berveçhi zir vesayada bulunur :

1 — Millî Salibiahmerlere Gençlik salibiahmeri teşkilâtını, muhtelif memleketlerin mektep sistemlerine intibak ettirmek suretiyle, mektep çocuklarını bu teşekküllere kaydettirmeğe çalışmasını tavsiye eder. Meclisi Umumî, bu hareketin idaresini ellerine alacak olan ve işin muveffakiyeti teşriki mesailerine vâbeste bulunan muallimin heyeti ile Salibiahmerlerin bu hususta mutabık kalmaları zarureti olduğunu tasdik eder .

2 — Bütün Gençlik Salibiahmerleri grupları mukarrerat ve nizamının âtideki beyanatı ihtiva etmesini keza tavsiye eder :

(. Gençlik Salibiahmeri ; Çocuklara Salibiahmer sulhu mefkûresini telkîn, onları sıbhatlarına itina etmeğe, medenî ve insânî tesanüt vazifelerini anlamağa alıştırmak, hulâsa onlarda memleketlerinin ve bütün milletlerin gençlerine karşı müteakıl bir yardım hissini ve itiyadını inkişaf ettirmek için teşekkül etmiştir.)

Meclisi Umumî, İttihat Kâtibi umumiliğinin, böyle bir küçükler şubesi teşkiline bütün millî Salibiahmerleri sevk etmesi ve bu harekete beynelmilel bir veçhe vermesi hususundaki mesaisini takdir eder ve bu mesainin sadece takip olunmakla iktifa edilmiyerek, daha kuvvet-

lendirilmesini ve İttihat Kâtibi umumiliğinin millî ve beynelmilel gençlik teşekkülleri muvacehesinde nazım bir rol oynamağa çalışmasını tavsiye eder.

Meclîsî Umumî, alâkadar her memleketin hususî şeraiti sebeble Gençlik Salibiahmerî hareketinin tertip usullerinin gayet elastik olması zaruretini kabul eder. Bu hususta tatbik edilecek usullerin tenevvu şayanı temenni olmakla beraber, bu sahada yapılacak her tecrübenin de kendisine mahsus bir kıymeti vardır.

Mürebbliler Konferansının Ekseriyeti Âra İle Verdiği Kararlar

(Paris temmuz 925)

I

Konferans, Gençlik Salibiahmerinin faidesini ve terbiye noktaî nazarından olan yüksek tesirini nazarı iytibara alarak; onun gençlik üzerindeki beşerî, ailevî ve vatanî hislerin inkişafında kuvvetli bir âmil olduğunu takdir eder. Konferans bütün muallimlerden, Gençlik grupları tesis ve himaye etmelerini ve kendilerile teşriki mesal ederek ebeveynleri de bu faaliyete alâkadar etmelerini bekler.

II

Gençlik Salibiahmerî öyle ihtiyarî bir teşekküldür ki, çocuklar ve gençlere bizzat kendilerini göstermeleri imkânını verir. Gençlik Salibiahmerinin mektebe getirdiği ruh, bilgilerini fiil haline sokacak surette çocukların muhayyele ve iradelerine hitap eder. Bu ruh bilhassa bu hareketi idare edenler tarafından, çocukları hıfzıssıhha mefhumlarına nüfuz ettirmek, onların başkalarına karşı yardım meyillerini beslemek ve kendilerini temiz bir vatanperverliğe ve beynelmilel hayırhahlığa alıştırmak için kullanılır. Bu ne pedagojik bir metot, ne de sıhhi terbiyedir. Lâkin âsarı görüldüğü veçhile, Gençlik Salibiahmerî teşkilâtı olan mekteplerdeki hayatı umumiyetle canlandıran ruhi bir vasıttır.

Salibiahmer Cemiyetleri İttihadının himmetile Pariste toplanan mürebbliler konferansı, talim ve terbiye maarifi umumiyenin terakkisinin, bütün memleketlerde, git gide tezayüt eden hususî teşebbüslerin faaliyetine bağlı olduğu kanaatındadır. Konferans Gençlik Salibiahmerî faaliyetinin, mektebi sadece bir tedris âleti değil, fakat bir terbiye vasıtası yapmak hususunda asrî terbiye fenninin bütün mesaisi ile hali mutabakatta bulunduğunu ve bu itibarla bu teşkilâtın maarif ekâbiri ve muallimler tarafından himaye ve teşvik görmeğe layık bulunduğunu kabul etmektedir.

III

Konferans her memleketin ihtiyacına tevafuk eden ve Gençlik Salibiahmerinin faaliyetini izah edici bir risâlenin tertibini İttihat Kâtibi umumiliğinden rica eder. Bu gayeyi teminen, Kâtibi umumilik bu hususta, kendi memleketinin mürebbilerine müracaat edecek olan millî Salibiahmerlerle temasta bulunacaktır.

IV

Asrî terbiye fenni, sıhhatin yalnız tababet sahasına değil, aynı zamanda Pedagoji sahasına da dahil olduğunu kabul eder. Bu suretle hıfzıssıhha ve bedeni terbiye, ruhiyat ilmine dahil bulunmaktadır.

Gençlik Salibiahmeri, çocuğa şen faaliyetlerin ehemmiyetini ve başkasına faydeli olmanın saadetini göstermek suretile asrî dimağ hıfzıssıhhasının en mükemmel perensiplerini mevkîi fiile koymuş olur.

Konferans bu iytibarla, Gençlik Salibiahmerinin hıfzıssıhha programının, asrî bedeni tedrisatın takip ettiği gayelere mutabık olduğunu tasdik eder.

Diger cihetten Gençlik Salibiahmeri, çocuğun sıhhatı üzerinde dört türlü yardımcı tesiri haizdir. Çocuğun dikkatini mütemadiyen sıhhati üzerine toplar; sıhhi bilgilerinin tevessü ve intişarına yardım eder; mekteplinin zihnine günlük sıhhi itiyatları yerleştirir; nihayet çocuğun bu vadiye hakiki bir insani faaliyete iştirâk etmesini mümkün kılar. Bu suretle Gençlik Salibi ahmeri terbiye ile sıhhatı temin ettiği gibi aynı zamanda terbiyeyi de sıhhat vasıtasıyla takviye ve ıslah eder.

V

Konferans şunları da ehemmiyetle tetkik etmiştir :

Mektepler arasındaki muhaberata hakiki mahiyeti veren, yine gençlik Salibiahmerinin membaı ilhamı olan ve onu canlandıran sulh mefkûresi ve beynelmilel hayırhahlıktır. Yakinine kardeşçe bir hisle yardım edebilmek için onu itiyatlarıyla, hisleriyle ve ihtiyaçlarıyla tanımak lâzımdır. Bu, birbirine yardım etmek arzusu çocuklarda mevcuttur. Bu his uyanınca, tabiatıyla diğer memleketlerin ve başka ırkların çocuklarına; an'anevi hurafelerin bu arzuları tağyir etmediği her yere intişar eder.

Geçlik Salibiahmerlerini teşvik eder mahiyette olan mektepliler arasındaki bu muhaberata; hocalar tarafından emredilen bir vazife değildir. Bu muhabereler mekteplinin diğer memleketlerdeki çocukları öğrenmek hususundaki tabii merakını tatmin eder ve onların teşebbüsü şahsî hissini inkişaf ettirir. Bu, tedrisat kadar mühim bir rol oynayarak, çocuğu alakadar olduğu meselelerin halli çarelerini bizzat aramağa sevk eder ve çalışma projeleri tertip eden çocuğun, faaliyetine büyük bir saha bırakır.

VI

Konferans, mektepliler arasındaki muhaberatın, ilk tali, ve mesleki tedrisattaki pedagojik ve usulü tedrise müteallik tettebbuunu temin edecek neşriyat yapılmasını tavsiye eder.

Bu tarzda bir risâle, mektepliler arasındaki muhaberatın göreceği hizmetlere heyeti tedrisiyenin nazarı dikkatini celbedeceği cihetle Salibiahmer ruhunu bunlar arasında daha iyi tanıtmak ihtiyacına da tekabül etmiş olur.

VII

Konferans; gerek tatil ve gerek devrei tedrisiye esnasında çocuk mübadelesinin mektepler arasındaki muhaberat vasıtasıyla elde edilen neticeleri tetviç etmesini ve bu suretle beynelmilel Gençlik Salibiahmeri hareketinin tekemmülünü tavsiye eder.

VIII

Konferans Salibiahmer Cemiyetleri ittihadına; Gençlik Salibiahmeri tarafından vaki olacak posta münakalatında tenzilât ve her nevi teshilat yapılması için icap eden teşebbüsâtın icrasını havale eder.

IX

Konferans; mektepler arasındaki muhaberatın mümkün mertebe aynı iştigalâtı haiz çocuklar ve mesleki tedrisatta aynı ihtisası haiz olanlar arasında yapılmasının faideli olacağı kanaatındadır

X

Konferans, Gençlik Salibiahmeri tarafından çocuklar için risâleler ve kitaplar tabı'nın gerek mektep kitaplarını itmam ve gerek terbiye ve sanat noktai nazarından çocuklara okuyacak şeyler temini ve bu suretle bir çok memleketlerdeki çocuk edebiyatının icra eylediği muzır tesirâtı izale için en güzel bir çare olduğu fikrindedirler.

TÜRKİYE
HİLÂLİAHMER MECMUASI
ANKARA

**Nouvelles relatives aux services du
Croissant Rouge Turc.**

A l'occasion de l'ouverture du Congrès annuel du Croissant Rouge Turc, qui a eu lieu, le 25 avril 1933, sous la Présidence de Son Excellence Kâzım Pacha, honorable Président de la Grande Assemblée National, Son Excellence Réfik Bey, honorable Président du Croissant Rouge et Ministre de la Santé et de l'Assistance Sociale a donné, lors de son discours d'ouverture entre autre, des explications sur les sujet suivants :

Votre Conseil d'Administration est bien heureux de réaliser pendant l'année en cours, encore une phase, telle que l'organisation du Croissant rouge de la Jeunesse de son programme sur lequel il marche depuis tant d'années et je me suis réjoui d'en porter à Votre honorable Connaissance.

Par suite de nos engagements pris envers des organisations internationales et en nous basant sur les méthodes adoptés par le monde entier, nous aussi, nous avons créé l'organisation du Croissant rouge de la Jeunesse pareille à celles des Croix Rouges de la jeunesse des autres pays. Outre que Votre Conseil d'Administration ait fait le statut relatif, en travaillant, en collaboration, avec les Ministères de l'Instruction Publiques et ce de la Santé et de l'Assistance Sociale, il a donné également l'existence au Siège Central du Comité Administratif de l'organisation de Jeunesse qui se fonctionne actuellement.

Bien que cette entreprise possède une vie relativement courte a pris déjà un large accroissement en obtenant partout un accueil favorable. Cette bonne entreprise servira à développer le sentiment de charité et d'affection de nos enfants, à partir de leur vie scolaire la plus primaire. A cet effet le Comité Administratif de cette organisation s'est mis, avec une grande activité, au travail en vue d'aider aux enfants pour initier des idées nécessaires dans le domaine social.

Ecole des Gardes Malades

En ce qui concerne de l'Ecole des Gandes - Malades, Votre Conseil d'Administration aime à espérer qu'il est en train d'accomplir son devoir avec

l'importance que le cas comporte. Il est bien vrai que ladite Ecole n'est pas de nature, au point de vue de quantité (non pas de qualité) de subvenir aux besoins du pays.

Prenant en considération de cet état de choses Votre Conseil d'Administration avait pris la décision en vue d'élargir l'organisation de cet établissement, mais le cadre de notre Ecole des Gardes Malades, étant très restreint, il nous empêche d'accepter des aspirantes dans une large proportion. Comme il est relaté dans les rapports, le gêne des années dans lesquelles nous nous trouvons, nous oblige à réfléchir pour entreprendre des nouvelles constructions destinées à l'élargissement de l'Ecole. En dépit de cela nous espérons d'augmenter un peu le nombre des élèves, de la 1ère classe en s'entendant avec la Direction de l'Ecole susmentionnée. En saisissant cette occasion je vais expliquer la proposition faite dans le rapport, au sujet de transfert de l'Ecole à un lieu aux environs des hôpitaux.

L'Ecole des Gardes - Malades se trouve actuellement à Aksaray tout près de l'hôpital des femmes dit Haseki. Nos jeunes filles de Gardes - Malades, travaillant aux différentes classes de l'Ecole font fréquenter aux hôpitaux tels que; Djerrahpacha, Haseki Nissa et Guraba en vue de faire leur stage.

Le transfert de cette Ecole aux environs d'un hôpital est, tant une question de budget que le temps. Bien que cette proposition soit à fond acceptable il n'a aucune possibilité d'application pour le moment. Votre Conseil d'Administration étudiera cette question de près.

Foyer des Gardes Malades

En parlant de l'Ecole des Gardes - Malades, j'aime à ajouter que Votre Conseil d'Administration avait l'intention de fonder un foyer par la retenue opérée sur les appointements des soeurs diplômées de l'Ecole des Gardes - Malades pendant leur service soit dans les Etablissements Gouvernementaux soit aux hôpitaux afin d'y loger et nourrir lors de leur invalidité et de leur maladie.

Nous avons pu fonder cette année ledit foyer, désormais, assurées de leur avenir, nos Gardes - Malades possèdent maintenant un foyer constitué avec leur propre argent.

Fabrique de Masques

J'ai l'honneur d'informer également Votre Assemblée au sujet de la création d'une Fabrique de Masques. Comme on a fait de la part des Sociétés de Croix Rouges du monde entier et suivant la décision prise y afférente, le Gouvernement de la République vient d'allouer à notre Société une somme de 600.000 livres turques destinée à la création d'une Fabrique de Masques afin de protéger

notre peuple, des méfaits éventuels, de gaz asphyxiants. De cette manière, notre Société est heureuse de saisir, à nouveau, une occasion pour rendre service à ses citoyens.

Compte définitif du Budget de 1933 - 1934

ACTIF

	Parties	L. T.	PSTRE.
I	— Soscription	85.000	00
II	— Cotisation	25.000	00
III	— Produit des timbres de Charité	100.000	00
IV	— " " fêtes	50.000	00
V	— " Journée Fleurs	12.000	00
VI	— Revenus Comptes excercise expiré	20.000	00
VII	— Produit Journal du croissant Rouge	5.000	00
VIII	— Allocation des Budgets du Gou. et Préfec	5.000	00
IX	— Produit dîmes aumonières et P. Mouton immo	100.000	00
X	— Loyers immeubles	10.000	00
XI	— Intérêts	80.000	00
XII	— Produit des cartes de jeu	150.800	00
XIII	— " des eaux minéreaux	5.000	00
XIV	— Concession à accorder par le Gouvernement	1	00
XV	— Revenus divers	10.000	00
XVI	— Produit des ventes	20.000	00
XVII	— " de Jeunesse Scolaire	27.000	00
	<i>Total</i>	704.000	00
XVIII	— Revenu Extr. par le Gouvernement	110.000	00
	<i>Total</i>	814.000	00

PASSIF

Partie	Artc.	Dépense	L. T.	L. T.
1		<i>Siège Central</i>		
	1	Appointements et Allocations	3.600	
	2	Séctions du Siège Central	48.600	
	3	Corps d'Inspection	16.380	
	4	Employés	9.480	77.590
2		<i>Dépôt d'Eskichehir</i>		
	1	Fonctionnaires	17.580	
	2	Employés et Ouvriers	9.060	26.640

IIème Partie

Partie	Artc.	Dépence	L. Tr	L. T.
3		<i>Siège Central</i>		
	1	Divers	4.500	
	2	Eclairages et Chauffages	3.000	7.500
4		<i>Dépôt d'Eskichehir</i>		
	1	Divers	2.000	
	2	Eclairages et Chauffages	800	
	3	Moyens de Communication	2.000	4.800
5		Frais du Corps d'Inspection		11.000
6		" d'Administration des Comités		90.000
7		" " " " Exercise expiré		5.000

IIIème Partie

8		<i>Frais Généraux</i>		
	1	Assurance des Effets et Materiel	6.000	
	2	" " Immeubles	4.500	
	3	" " Fonctionnaires	4.600	
	4	Fournitures de Bureau et Imprimés	3.000	
	5	Frais de Route	1.000	
	6	postes et Télégraphes	1.000	
	7	Frais de Transport et Emballage	1.000	
	8	Habillements	1.500	
	9	Amortissement de Fonds inventoriés	2.000	
	10	Indemnités	1.000	
	11	Frais de Fabrication des Rosettes	2.000	
	12	" d'impression des Timbres CH	4.000	
	13	" Eventuels	9.200	
	14	" Des tribunaux et Honoraire AVO	2.000	42.800

IVème Partie

Frais Divers

9	Appointements et frais de l'Ec. Gar. Ma.	40.000
10	Revue honoraire et traduction pour les artl.	5.000
11	propagande	5.000
12	Secours à l'Union Internationale des C. R.	3.000
13	Frais des Congrès Internationaux	3.000
14	Achats et Fabrications des effets	200.000
15	Construction, Installation et Réparation.	5.000
16	Frais des Concessions à accorder par le Gou.	1
17	" du Journal de Croissant Rouge	3.000
18	" du Croissant rouge de la jeunesse.	19.000

Vème Parties

Partie	Artc.	Dépense	L. T.	L. T.
19		Secours et Assistances	100.000	
20		des Comité de		
		l'exercise expiré	3.000	
		<i>Total</i>	652,261	

Siège d'Ankara

Nous releverons avec gratitude le zèle et le dévouement avec lesquels les honorables dirigeants de ce Siège, consciencieux de l'importance de l'oeuvre du Croissant Rouge, travaillent à créer des sources de revenu, à assurer de nouvelles adhésions et la rentrée régulière des cotisations, bref, à servir le plus utilement possible la Société.

Ces louables efforts ont pour résultat de donner chaque année une nouvelle impulsion aux recettes de ce Siège, d'imprimer un mouvement régulier à ses Services administratifs et comptables, le plaçant ainsi parmi nos meilleurs Sièges provinciaux.

Ses recettes pendant la période annale qui nous occupe, se sont élevées à Ltqs: 10.830 dont Ltqs. 4.480 expédiées au Siège Central. Par la réalisation d'économies sur ses dépenses et par leur affectation au chapitre «Secours» de son budget, il a su accomplir bonnes oeuvres dans son milieu et accentuer son aide aux nécessiteux.

L'activité dont font preuve les honorables dirigeants de ce Siège, pénétrés de la grandeur et du caractère sacré de la tâche qu'ils ont assumée, nous font présager d'encore plus heureux résultats.

Siège d'Adana

Cette Dépendance dont les recettes se sont élevées à Ltqs. 18.432 et les expéditions de fonds à Ltqs. 9.430, continue de conserver, par l'activité de ses dirigeants, la situation privilégiée qu'elle occupe dans l'Organisation et fait la meilleure utilisation des fonds dont elle dispose en vertu du Statut Organique pour son oeuvre locale de secours.

Indépendamment de l'assistance qu'il a prêtée aux nécessiteux sous forme de secours (Ltqs. 193), d'achat de médicaments et d'articles médicamenteux pour le Dispensaire dont elle assure l'administration, de préparation d'ordonnances pour 1.420 malades indigents, ce Siège a assuré par son Dispensaire médical et le traitement de 9.680 malades pauvres.

Enfin, à côté des oeuvres utiles qu'il a accomplies dans sa circonscription, il n'a en garde d'apprécier la nécessité de seconder le Siège Central et s'est employé, en conséquence, à augmenter le volume des ventes sur les cartes et sur l'eau minérale.

Siège d'Aïdin

Ainsi que nous avons en l'occasion de nous en faire part dans notre Rapport sur les opérations de l'exercice précédent, notre Siège d'Aïdin se fait surtout remarquer par les efforts qu'il prodigue en vue d'accroître le nombre des adeptes du Croissant Rouge, efforts qui ont pour résultat de favoriser la propagation des principes directeurs de la Société et de lui assurer, sous forme de cotisation des ressources fixes et stables. Par l'effet des encouragements qu'il donne aux Sections placées sous sa dépendance, et de l'accueil empressé que ces dernières leur réservent, le nombre des adhérents augmente chaque jour à Aïdin et dans les environs. Il a réalisé, pendant l'année précédente, un total de recettes se chiffrant à Ltqs. 6.600 dont Ltqs. 2.000 expédiées au Siège Central. Par l'organisation de loteries à objets, de distractions appropriées aux goûts du milieu, par les manifestations variées de leur activité dans les différents domaines, les dirigeants de ce Siège et des Sections qui en relèvent, donnent l'exemple d'une véritable solidarité dans l'action. Ils s'emploient à augmenter la vente de l'eau minérale et des cartes à jouer, s'efforcent de seconder les Autorités locales dans leur action contre le commerce frauduleux des cartes, soit en leur prêtant assistance, soit en leur dénonçant tout cas délictueux dont ils auraient en connaissance. C'est à leurs efforts inlassables et aux suggestions opportunes dont ils savent user avec à - propos que notre Société doit d'avoir été favorisée par d'importants dons en immeubles.

Ces succès, ajoutés à une oeuvre humanitaire et sociale de secours qui s'exerce au profit des véritables infortunés, sont de nature à nous donner une idée des avantages que la Société, et partant le pays, aura à retirer de la collaboration d'aussi bons éléments, tous pénétrés de l'idéal du Croissant Rouge.

Bref, la sérieuse et féconde activité des personnes qui sont à la tête de notre Siège d'Aïdin et des Sections qui lui sont attachées, nous autorise à compter pour l'avenir sur d'aussi heureux résultats,

Siège d'Adalia

Les recettes et les envois de fonds de ce Siège ont été respectivement de Ltqs. 750 et 500. Nous souhaitons de voir se développer l'activité de cet organisme, en rapport avec sa situation et son importance locales.

Siège d'Amassia

D'après les relevés de compte parvenus au Siège Central, les recettes effectuées par le Siège d'Amassia ont atteint Ltqs. 1.200, dont Ltqs. 440 expédiées à Ankara. Nous avons tout lieu de croire que, grâce aux efforts de ses dirigeants il sera à même d'assurer pendant les périodes suivantes, des recettes appréciables.

Siège de Balikessir

Ses recettes ont été, durant la période étudiée, de Ltqs. 1.571 dont Ltqs. 500 expédiées au Siège Central.

Son Comité de direction, pénétré de l'importance de l'oeuvre dont il s'est chargé et de l'honneur que son accomplissement lui réserve, vient de prendre de sérieuses dispositions en vue de l'augmentation des recettes.

Nous comptons sur l'efficacité de ces mesures pour les campagnes prochaines.

Siège de Brousse

Continuant son oeuvre féconde, notre Siège de Brousse, qui nous fournit maintes occasions de le citer à l'ordre du jour de l'Organisation, s'est distingué d'une façon particulièrement remarquable, par le fonctionnement régulier de ses Services et de sa Comptabilité, comme aussi par le succès de ses efforts tendant à l'augmentations des recettes. Composé d'hommes de mérite, son Comité de direction a réussi, par le souffle de ses conseils et par l'exemple de ses efforts, à acquérir à la cause du Croissant Rouge l'intérêt et la sympathie de son milieu et à faire admettre par ceux qu'il prêche que "assistance au Croissant Rouge", est synonyme de "contribution patriotique".

Les recettes afférentes à la période en cause, réalisées par le Siège de Brousse dont il serait juste de signaler le scrupule qu'il met à l'observation des prescriptions du Statut Organique et des instructions du Siège Central - se sont élevées à Ltqs. 7.841, dont Ltqs. 4.510 expédiées à Ankara. Le restant a été consacré de la façon la plus opportune à l'oeuvre de secours dans la circonscription. Il y a lieu de relever à ce propos l'assistance que ce Siège a prêtée aux élèves indigents et sous-alimentés des écoles de Brousse, les secours qu'il a prodigués aux inondés, en leur procurant des vivres et des effets d'habillement et en affectant une somme de Ltqs. 600 à la remise en état des habitations des sinistrés, notoirement indigents.

Nous espérons fermement de voir conserver ce Siège, grâce à la continuité dans les efforts de ses distingués dirigeants, la place privilégiée qu'il occupe dans la famille de l'Organisation et atteindre, avec le temps, à un plus haut degré de développement.

Siège d'Eski - Chéhir

Les recettes générales du Siège d'Eski-Chéhir pendant la même période ont été de Ltqs. 4.000, dont Ltqs. 2.550 expédiées au Siège Central. Nous sommes en droit d'attendre, de la part de ses respectables dirigeants, à un renouveau d'activité, propre à souffler à cet organisme, dont l'importance locale et les sentiments de charité de la population qui l'entoure sont bien connus, le développement et les progrès qu'il se doit de réaliser.

Enfin, nous souhaitons de le voir mettre à l'exploitation de nos autres ressources, le même zèle et la même ardeur dont il donne la mesure à l'occasion de la vente de l'eau minérale.

Siege d'Andrinople

Ses recettes se sont chiffrées à Ltqs. 1.641 dont Ltqs. 950 expédiées au Siège Central.

Nos espoirs et nos vœux sont de voir le Vilayet d'Andrinople, par l'amélioration de sa situation économique et par l'ascension du peuple vers l'aisance, contribuer de façon plus effective à l'oeuvre du Croissant Rouge. Nous exprimerons les mêmes sentiments à l'endroit des honorables dirigeants de ce Siège qui seront à même, en utilisant les moyens d'exhortation et de propagande, d'obtenir un meilleur rendement.

Siege d'Erzindjan

Nous enregistrons avec satisfaction les grandes possibilités de développement que décèle notre Siège d'Erzindjan dont les recettes, pendant la période qui nous occupe, se sont élevées à Ltqs. 1.523 dont Ltqs. 1.413 expédiées au Siège Central. Nous espérons fermement que, grâce au dévouement des personnes instruites qui le dirigent, cet organisme promet d'acquérir une plus grande importance.

Siege d'Erzeroum

Les recettes annuelles de notre Siège d'Erzeroum ont été de Ltqs. 1.168 et ses envois de fonds de Ltqs. 1.250. Cet organisme, soigneux de son service et ses écritures, tient également à mettre périodiquement le Siège Cl. au courant de son activité, par l'envoi, dans les délais requis, de ses relevés de comptes,

Tout nous autorise à croire qu'au fur et à mesure des améliorations qui se produiront dans la vie économique du pays, et grâce aux efforts des personnes qui sont à la tête de ce Siège, les recettes de ce dernier accuseront des plus-values.

Siege de Gazi - Aintab

Recettes : Ltqs. 1.250; fonds expédiées : Ltqs. 606. Nous constatons de grandes chances de développement pour l'oeuvre du Croissant Rouge dans cette contrée.

Nous espérons pouvoir assister sous peu, grâce aux efforts que l'honorable Comité de Direction ne manquera pas de déployer, à la réalisation progressive du développement souhaité.

Siege de Kérassounde

Malgré l'état peu satisfaisant de l'économie générale dans ce Vilayet et en dépit de la gêne dont souffre la population, l'intense activité des dirigeants de notre Siège de Kérassounde a donné des résultats inespérés. C'est ainsi que à l'aide d'organisations dont ils ont pris l'initiative, formées tant au centre que dans les villages, ils sont parvenus à faire pénétrer l'esprit du Croissant Rouge jusque dans les coins les plus reculés de la région et à inscrire 980 membres et membres assistants. L'importance qu'ils accordent à l'oeuvre du Croissant Rouge et leurs efforts positifs, couronnés du succès le plus entier, méritent d'être cités en exemple à nos autres dépendances.

Sans local fixe jusqu'à ces derniers temps, ce Siège a su, par des démarches faites avec opportunité auprès d'une personne charitable, décider celle-ci à transférer au nom de la Société une bâtisse, s'y installer, et, par surcroît, se constituer une nouvelle ressource, par la location des deux bureaux situés au-dessous de l'immeuble.

En outre, par des économies réalisées sur le chapitre « Traitement et Rétribution fixe » de son budget, dûment approuvé par le Siège Cl. et grâce à l'esprit d'abnégation de son personnel qui a mis gracieusement ses efforts au service de l'Oeuvre, ce Siège est arrivé à réduire à Ltqs. 150 le total annuel de ses Frais Généraux, y compris la commission sur les timbres.

Fidèle à sa méthode de recourir à tous les moyens pratiques, susceptibles d'accroître les revenus, il a fait agréer aux exportateurs de noisettes de la localité, une prime de (1) piastre par sac, au profit du Croissant Rouge, ce qui constitue une nouvelle et importante source de revenu.

Enfin, par une application consciencieuse des principes arrêtés par le Congrès local du Croissant Rouge et tendant à prêter la plus large assistance aux Autorités chargées de la répression de la contrebande sur les cartes à jouer et à inculquer au peuple, au moyen d'une propagande intensive, l'idée de l'odieuse ingratitude qu'implique cet acte mathonnête dirigé contre les intérêts de l'Etat et du Croissant Rouge, de précieux services ont été rendus à notre cause commune.

C'est un devoir bien agréable et on ne peut plus flatter pour nous, que de réitérer ici à l'adresse des très distinguées personnes qui dirigent avec tant de compétence et de succès ce Siège, l'expression de notre gratitude et de notre admiration.

Siege d'Istanbul

Pendant la période comprise entre le 1er Juillet 1930 et le 30 Juin 1931, notre Siège d'Istanbul et ses Dépendances ont réalisé un total de recettes de Ltqs. 72.251 et opéré un encaissement de Ltqs. 12.765, sur les sommes à allouer aux écoliers sous-alimentés.

Dans les opérations d'encaissement des recettes budgétaires, comme aussi dans l'oeuvre d'assistance aux élèves indigents, les susdites Dépendances ont obtenu de très appréciables succès. Elles se sont notamment occupées, comme principaux secours que les circonstances locales rendent partiellement impérieux, de la situation des écoliers sous-alimentés et des phthisiques indigents, ont procuré des membres artificiels aux invalides nécessiteux et se sont intéressées aux travaux de l'Ouvrier du Croissant Rouge, qui assure aux femmes pauvres et sans soutien en leur donnant du travail, la possibilité de gagner leurs moyens de subsistance. L'aide prêtée par notre Siège d'Istanbul aux élèves pauvres de la ville, sous forme de distribution d'aliments remonte à l'exercice 1926 et se continue depuis. En 1930, les sommes affectées à cette oeuvre de bienfaisance ont permis d'assurer l'alimentation de 2.000 élèves pauvres des écoles primaires. Les débours effectués à cette occasion se sont élevés à Ltqs. 7.441. Notre Siège Cl. s'étant chargé,

pour l'année scolaire 1931, de l'entretien d'un nouveau contingent de 1.000 écoliers pauvres, le nombre de ces derniers se trouve ainsi porté à 3.000. En outre, il a été pourvu dans la circonscription municipale d'Istanbul, et ce, pour une période minimum de 2 mois, aux besoins en viande et en oeufs de 270 tuberculeux pauvres. La clinique de Kadi-Keuy a assuré, de son côté, le traitement de nombreux malades indigents. Ces soins médicaux ont occasionné une dépense totale de Ltqs. 4.324.

Enfin, un montant de Ltqs. 788 a été dépensé à l'entretien et au transport à leur lieu de destination, suivant liste remise à cet effet par qui de droit, d'un certain nombre d'émigrés arrivés à Istanbul. Avec un lot de 282 mètres de drap que les frères Saboundji Zadé, négociants notables d'Istanbul, avaient gracieusement offert à notre Siège local, des habits ont été confectionnés pour les élèves pauvres des écoles primaires.

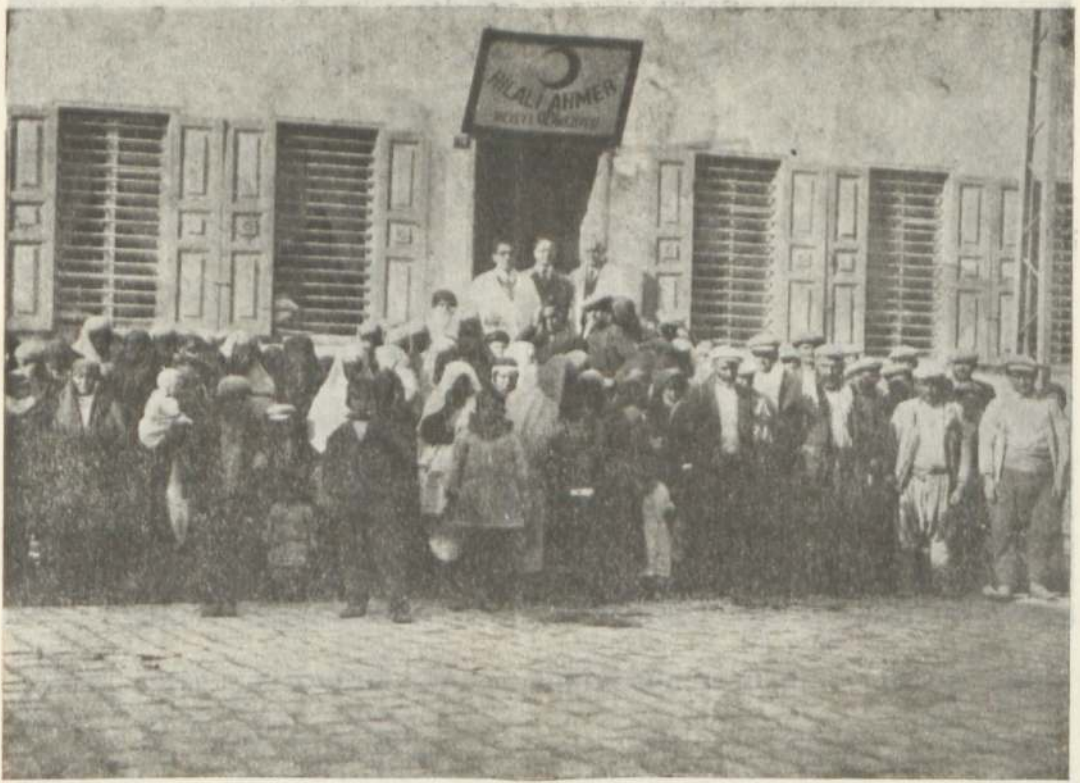
Nous releverons avec gratitude l'intérêt que portent et l'importance qu'accordent à l'oeuvre du Croissant Rouge les personnalités éminentes qui ont assumé la direction de notre Siège d'Istanbul et celle de ses dépendances.

Nouvelles du Croissant Rouge

Secours et Assistances :

Durant le mois de Mai ainsi que le Mi-Juin notre Société a accordé aux nécessiteux une aide de Ltqs. 9870 qui se répartit de la façon suivante :

Ltqs.	2512	Aux nécessiteux de Touzloudja, Igdir et Diyadin
„	1011	Au Consulat de la République Turque à Rhodes pour Distribuer aux sujets turcs, victimes d'incendie
„	594	Aux nécessiteux de Dadya, victimes de tremblement de terre.
„	232	Secoursaux émigrants nécessiteux.
„	1705	Aides diverses.
„	3916	Secours aux nécessiteux par nos différents Comités Régionaux

Adananın değerli Hilâlihmer Merkezi bir dispanser açarak haftada üç gün yoksul ve fakir hastalara parasız bakmakta ve ilâç vermektedir. Bu resim muayeneye gelenleri ve dispanserin saygılı doktorlarını gösteriyor.

Hilâlihmer Beykoz şubesinin beslediği gıdasız yavrulardan bir grup.

Hilâlihmer Erciş şubesinin saygılı azaları.

Geçen bayramda Ercişte rozet dağıtan mini mini Hilâlihmerciler ;
Erciş şubesi reisi ile bir arada.

هلال احمر قره مصار صاحب وآلا شهر معدنه سولرى

الك صوك شرائط صحيه و فنيه آلتنده

استحصاى ايدى لكده در

EAUX MINÉRALES NATURELLES

AFION KARAHISSAR

et

ALACHÉHIR

Propriétaire: CROISSANT-ROUGE TURC

NATURAL MINERAL WATERS

AFION KARAHISSAR

and

ALASHEHIR

Proprietor: TURKISH RED CRESCENT

امنیت صندیغی

سین سابقه به نسبتله معاملات برقات داها نویماً املاک، محوهرات و تحویلات مقابلنده اقچه
افراض ادر و ایستلدیکی زمان آلتق شرطیله تودیع اولنان مبالغدن بشیور لیراه قدر یوزده اوچ
و آتی آی وعده لی به سنوی یوزده بش و ر سنه لکه یوزده یدی ایکی ویا ده زیاده وعده ابله
براقیلان مبالغه یوزده طفوز فائض و پرر . طلب و آزو اولندیی حالده سنه لک ویا ایکی سنه لک
تودیعامک فائضاری مایه نامه نویه ایدر . اهون اجرت و معتمل شرائطله مکمل کیرالقی قسارلی
واردر . مملکتتمزک یکاه مؤسسه سی مایه مالیه سیدر . مرکزی جفال اوغلنده کائن دایره مخصوصه در .
هیچ . برده شعبه سی یوقدر .

حریق ، حیات ، نقلات ، قضا و اوتومویل سیغورطه لریکزی

آناطولی اتحاد ملی اونیون

سیغورطه قومپانیالرینه یایدریکزی

اتحاد ملی و اونیون
غلطه اونیون خان

آناطولی :
استانبولده دردنجی وقف خان

زنیکین اولمق :

طیاره پیانهوسنه اشتراکله قابلدر .

اوچنجی کشیده

۱۱ تشرین اولده

طیاره پیانهوسنه هر حالده اشتراک ایدیکز .